

IMPLEMENTACE
ÚMLUVY OECD
PROTI
ZAHRANIČNÍMU
PODPLÁCENÍ

ZPRÁVA Z FÁZE 4:
ČESKÁ REPUBLIKA

Tato zpráva Pracovní skupiny OECD proti zahraničnímu podplácení z Fáze 4 České republiky hodnotí a vydává doporučení k implementaci Úmluvy OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích a doporučení Rady z roku 2009 k dalšímu potírání podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích. Byla přijata 44 členy Pracovní skupiny OECD proti zahraničnímu podplácení dne 15. června 2017.

Zpráva je součástí čtvrté fáze hodnocení Pracovní skupiny OECD proti zahraničnímu podplácení, která byla zahájena v roce 2016. Fáze 4 je zaměřena na konkrétní výzvy a pozitivní úspěchy hodnocené země. Také se zabývá otázkami, jako je odhalování a vymáhání zahraničního podplácení, odpovědnost právnických osob a mezinárodní spolupráce, a rovněž zahrnuje nevyřešené záležitosti z předchozích zpráv.

Tento dokument a jakákoli zde uvedená mapa jsou bez dopadu na status nebo svrchovanost nad jakýmkoli územím, vymezení mezinárodních hranic a název jakéhokoli území, města nebo oblasti.

OBSAH

SHRNUTÍ.....	5
ÚVOD	7
Proces monitorování a předchozí hodnocení České republiky Pracovní skupiny proti podplácení	7
Proces Fáze 4	7
Relevantní ekonomické indikátory České republiky a rizika zahraničního podplácení	8
Případy zahraničního podplácení	12
A. ODHALOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ ZAHRANIČNÍHO PODPLÁCENÍ.....	13
A.1 Přehled	13
A.2 Odhalování za pomoci národních orgánů	13
A.3 Odhalování prostřednictvím nevládních zdrojů.....	20
B. STÍHÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ TÝKAJÍCÍCH SE ZAHRANIČNÍHO PODPLÁCENÍ.....	24
B.1 Přehled	24
B.2 Vyšetřovací priorita a kapacita.....	24
B.3 Vzájemná právní pomoc	30
B.4 Nezávislost policie a státních zástupců	31
B.5 Výsledky prosazování	33
C. ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB	38
C.1 Odpovědnosti podniků	38
C.2 Zapojení podniků	41
ZÁVĚR: POZITIVNÍ VÝSLEDKY, DOPORUČENÍ A OTÁZKY PRO NÁSLEDNÉ SLEDOVÁNÍ.....	44
I. Pozitivní výsledky a osvědčené postupy.....	44
II. Doporučení Pracovní skupiny pro Českou republiku	45
III. Otázky pro následné sledování	47
PŘÍLOHA 1: DOPORUČENÍ ČESKÉ REPUBLIKY Z FÁZE 3 A STAV IMPLEMENTACE V DOBĚ PÍSEMNÉHO SLEDOVÁNÍ V ROCE 2015.....	47
PŘÍLOHA 2:SEZNAM ÚČASTNÍKŮ NÁVŠTĚVY V RÁMCI FÁZE 4.....	50
PŘÍLOHA 3:SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK.....	53
PŘÍLOHA 4:LEGISLATIVNÍ USTANOVENÍ UVÁDĚNÁ VE ZPRÁVĚ	54

SHRNUTÍ

Tato zpráva z Fáze 4 vypracovaná Pracovní skupinou OECD proti podplácení v mezinárodních podnikatelských transakcích hodnotí a vydává doporučení k implementaci Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích a souvisejících nástrojů OECD proti podplácení. Zpráva posuzuje úspěchy České republiky a úkoly zbývající k implementaci těchto nástrojů, a to od hodnocení Fáze 3 v březnu 2013. Proces hodnocení prokázal silné odhodlání České republiky zlepšit svůj systém boje proti zahraničnímu podplácení a české orgány při přípravě této zprávy a doporučení k nalezení řešení, která jsou použitelná v českém právním systému, úzce spolupracovaly.

Během procesu vyhodnocení ve Fázi 4 české orgány vyšetřovaly případ označený ve zprávě jako „probíhající případ“. Nicméně ani 17 let po ratifikaci Úmluvy Česká republika stále neobžalovala nikoho za zahraničního podplácení, což je důvodem k znepokojení, zejména s ohledem na povahu české ekonomiky orientovanou na export. Kromě toho český export zahrnuje vysoce rizikové sektory pro podplácení, jako jsou strojní zařízení a materiály na obranu; mnohé exportní destinace České republiky pro zbraně jsou vystaveny vysokému riziku korupce. Tato zpráva se proto soustředí na identifikaci způsobů, jak výrazně posílit rámec České republiky pro vymáhání právní úpravy proti zahraničnímu podplácení. Jedno z nejdůležitějších doporučení v této zprávě se týká naléhavé potřeby zajistit dostupnost odpovídajících analytických zdrojů pro případy zahraničního podplácení. Očekává se, že sloučení Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování do Národní centrály proti organizovanému zločinu maximalizuje využití dostupných zdrojů prostřednictvím užší koordinace a sdílení informací. Zpráva také zdůrazňuje způsoby, jimiž Česká republika musí posílit svou schopnost odhalovat případy zahraničního podplácení, včetně zvýšení míry odhalování prostřednictvím opatření proti praní špinavých peněz a daňových systémů. Za účelem povzbuzení zaměstnanců, aby oznamovali podezření na případy zahraničního podplácení, musí být posílena ochrana oznamovatelů (whistleblowerů). Kromě toho hraje důležitou roli Česká národní banka tím, že oznamuje podezření ze zahraničního podplácení odhalená v průběhu přezkumu zveřejněných dokumentů kótovaných společností.

Česká republika nyní plně implementovala klíčová doporučení z Fáze 3 týkající se zvyšování povědomí a sestavování statistik o odsouzeních za podplácení. Stále však nesplnila klíčové doporučení z Fáze 3, k zajištění větší nezávislosti státních zástupců tak, aby při vyšetřování a stíhání případů podplácení politické faktory nemohly být brány v úvahu. Právní předpisy pro zavedení záruk v tomto ohledu byly navrženy v průběhu Fáze 3, ale dosud nebyly přijaty a Česká republika je tudíž naléhavě vyzývána k bezodkladnému přijetí vhodných právních předpisů.

Ačkoli za zahraničního podplácení nebyla stíhána žádná korporace ani jiná právnická osoba, vymáhání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob (TOPO) bylo obecně posíleno, přičemž rychlost vyšetřování a trestních stíhání se od Fáze 3 značně zvýšila. Použití nové výjimky pro „spravedlivě požadované“ úsilí k zabránění spáchání protiprávního jednání je však nejisté a relevantní informace v příručce vypracované NSZ nejsou dostatečně praktické. Tato zpráva proto doporučuje, aby aplikace zákona o trestní odpovědnosti právnických osob byla pečlivě sledována a aby české orgány pravidelně aktualizovaly veřejnou i interní verzi příručky tak, aby zahrnovala příslušnou judikaturu, a také aby vylepšily interní verzi příručky jako nástroje pro vymáhání práva přidáním praktických informací o tom, jak posoudit účinnost opatření zajišťujících dodržování předpisů v právnických osobách. Zpráva doporučuje, aby české orgány úzce spolupracovaly se soukromým sektorem na zvyšování povědomí o této výjimce a odpovídajících opatřeních zajišťujících dodržování předpisů. Dále se České republice doporučuje, aby zvážila další opatření k objasnění použití této výjimky.

Tato zpráva rovněž uvádí potenciální osvědčené postupy týkající se provádění Úmluvy a souvisejících nástrojů, včetně využívání žádostí o vzájemnou právní pomoc od zahraničních jurisdikcí k odhalování případů zahraničního podplácení, využívání nefinančních typů důkazů a společných vyšetřovacích týmů

pro vyšetřování nadnárodních případů podplácení a iniciativ pro zřízení centrálních registrů bankovních účtů, skutečného vlastnictví právnických osob a ujednání a smluv s českým veřejným sektorem.

Tato zpráva a její doporučení zohledňují zjištění expertů z Maďarska a Islandu a byla přijata Pracovní skupinou dne 15. června 2017. Zpráva vychází ze zjištění týmu hodnotitelů během jeho návštěvy v Praze v únoru 2017, která zahrnovala setkání s příslušnými českými orgány, policií, státními zástupci, soukromým sektorem a občanskou společností. Odráží také právní předpisy, údaje a další materiály poskytnuté českými orgány v reakci na dotazník z Fáze 4, jakož i zjištění provedená hodnotícím týmem. Česká republika je vyzvána, aby Pracovní skupině předložila do dvou let písemnou zprávu o implementaci všech doporučení a o úsilí v jejich prosazování.

ÚVOD

1. V červnu 2017 Pracovní skupina dokončila hodnocení Fáze 4 České republiky v oblasti implementace Úmluvy OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (Úmluva) a doporučení Rady z roku 2009 k dalšímu potírání podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (Doporučení z roku 2009) a souvisejících nástrojů proti korupci.

Monitorovací proces a předchozí hodnocení České republiky Pracovní skupinou

2. Monitorování implementace Úmluvy, Doporučení z roku 2009 a souvisejících nástrojů se provádí prostřednictvím postupných fází podle dohodnutých zásad. Monitorovací proces je povinný pro všechny strany Úmluvy a hodnotící návštěvy zahrnují setkání s příslušnými zástupci orgánů činných v trestním řízení a ústředních správních úřadů, jakož i zástupci občanské společnosti a soukromého sektoru jsou ve fázích 2, 3 a 4 povinné. Monitorovací zprávy, které jsou systematicky zveřejňovány na internetových stránkách OECD, obsahují doporučení pro hodnocenou zemi. Tyto zprávy musí být přijaty Pracovní skupinou na základě „konsenzu mínus jedna“. Hodnocený člen tedy může vyjádřit své názory a stanoviska, ale nemůže znemožňovat přijetí finální zprávy a doporučení.

3. Fáze 3 hodnocení České republiky proběhla v březnu roku 2013, s dvouletou písemnou zprávou o pokroku v březnu 2015 a další následnou zprávou v březnu 2016. Do konce tohoto procesu Česká republika plně implementovala sedm doporučení, částečně implementovala devět a pět neimplementovala vůbec.¹

Proces Fáze 4

4. Fáze 4 se zaměřuje na tři průřezová témata – odhalování a stíhání trestných činů týkajících se zahraničního podplácení v hodnocené zemi a trestní odpovědnost právnických osob. Dále si všímá pokroku, který země udělala při implementaci doporučení z Fáze 3, jež dříve nebyla plně implementována, a veškerých otázek vyvolaných změnami v rámci boje se zahraničním podplácením, jakož i dalších otázek, které by nově upoutaly pozornost Pracovní skupiny. Fáze 4 bere v potaz specifika postavení a výzev každého členu, které vedou ke zprávě a doporučením, jenž jsou více orientovány na konkrétní výzvy a úspěchy jednotlivých členů oproti předchozím hodnotícím zprávám. To znamená, že otázky, které nebyly problematické nebo byly vyřešeny do konce Fáze 3, se ve zprávě z Fáze 4 nemusejí již objevit.

5. Hodnotící tým pro Fázi 4 pro Českou republiku tvořili hodnotitelé z Maďarska a Islandu a zástupci Protikorupční divize OECD.² Po přijetí odpovědi České republiky na dotazník Fáze 4 a na doplňující otázky, uskutečnil ve dnech 7. až 10. února 2017 hodnotící tým podle pravidel Fáze 4 návštěvu

Rámeček 1. předchozí hodnocení České republiky Pracovní skupinou*

2016: Dodatečná zpráva

2015: [Zpráva o plnění doporučení Fáze 3](#)

2013: [Zpráva Fáze 3](#)

2009: [Zpráva o plnění doporučení Fáze 2](#)

2006: [Zpráva Fáze 2](#)

2000: [Zpráva Fáze 1](#)

Pozn. překladatele: V češtině dostupné na stránkách Ministerstva spravedlnosti.

¹ Viz Přílohu 1 pro seznam doporučení z Fáze 3 pro Českou republiku a zhodnocení jejich implementace Pracovní skupinou na základě dvouleté písemné zprávy o pokroku z března 2015.

² Maďarsko zastupovali: pan **Balázs GARAMVÖLGYI**, zástupce vedoucího oddělení, Oddělení pro případy s prioritou, korupční nebo týkající se organizovaného zločinu, Úřad generálního prokurátora; a pan **Márton Gábor NAGY**, právní odborník, Oddělení mezinárodního trestního práva, Ministerstvo spravedlnosti. Island zastupovali: paní Christine URIARTE, koordinátorka Fáze 4 hodnocení pro Českou republiku a vedoucí právní analytička; a pan Brooks HICKMAN, právní analytik, oba z Protikorupční divize, Direktorát pro finanční a podnikatelské záležitosti.

v Praze. Tým se setkal se zástupci české vlády, orgánů činných v trestním řízení a soudnictví, soukromého sektoru a občanské společnosti. Soukromý sektor byl zastoupen několika podnikatelskými sdruženími z různých odvětví, compliance a právními sdruženími a také českými společnostmi s mezinárodní účastí z různých odvětví, včetně obrany, financí, výroby a strojírenství. Občanskou společnost zastupovali akademici, novináři, právníci, daňoví specialisté, účetní a auditorské společnosti a nevládní organizace bojující proti korupci.³

6. Soukromý sektor a občanská společnost byly mimořádně dobře zastoupeny, což vyžadovalo uspořádání dvou panelů pro každou skupinu. To je pro českou vládu významný úspěch, vezmeme-li v potaz, že při návštěvě v rámci Fáze 3 nebyly přítomné žádné obchodní společnosti a pouze dvě organizace občanské společnosti. Výrazné zlepšení v zastoupení soukromého sektoru a občanské společnosti hodnotitelé připisují zejména Ministerstvu spravedlnosti, neboť to mělo celkovou odpovědnost za organizaci návštěvy i dalších výstupů v rámci Fáze 4, včetně odpovědí na dotazník Fáze 4 a doplňkové otázky a následných informací. Hodnotitelé dále blahopřejí České republice k důkladným a komplexním odpovědím na dotazník Fáze 4 a doplňkové dotazy, včasné reakce na žádosti o následné informace před návštěvou i po ní, efektivní organizaci návštěvy a zejména pak za pozitivní nastavení a vůli spolupracovat, se kterou se zapojila do vykonávání Fáze 4, a to i prostřednictvím otevřených a upřímných diskusí během návštěvy. Česká vláda také prokázala snahu dodržet své závazky vyplývající z Fáze 4 účasti několika vysokých vládních činitelů v rámci návštěvy, včetně ministra spravedlnosti, dvou náměstků ministra spravedlnosti, náměstka ministra vnitra, policejního prezidenta, nejvyššího státního zástupce, ředitele Finančního analytického úřadu (FAU) a dále vysoce postavených úředníků z Ministerstva zahraničních věcí (MZV) a Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ).⁴

Relevantní ekonomické indikátory České republiky a rizika zahraničního podplácení

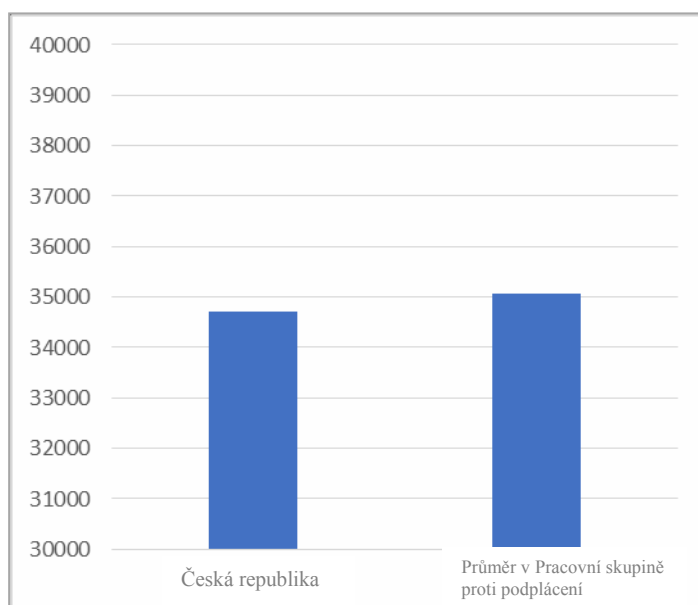
7. Česká republika je středně velkou, otevřenou ekonomikou orientovanou na export s relativně vysokým poměrem zahraničního obchodu na HDP. Podle údajů OECD se Česká republika, pokud jde o HDP ve stálých cenách, řadí na 24. místo mezi členy Pracovní skupiny (bez zahrnutí Kostariky, Litvy a Peru⁵, viz Graf 1 níže). Saldo obchodní bilance v roce 2015 skončilo přebytkem 6,1 % HDP, což je v meziročním srovnání pokles o 0,2 % p. b. V roce 2015 byl poměr vývozu zboží k HDP (v běžných cenách) 70,7 %, v meziročním srovnání jde o nárůst o 0,2 p. b. Poměr vývozu zboží a služeb na HDP vzrostl z 82,5 % v roce 2014 na 83% v roce 2015. V roce 2015 činily zboží a služby 32,1 % hrubé přidané hodnoty (v běžných cenách), což představuje pokles o 0,35 p. b. od roku 2014. Výroba, včetně automobilového průmyslu, představovala 27 % hrubé přidané hodnoty v roce 2015.

³ Seznam účastníků návštěvy naleznete v Příloze 2.

⁴ Popis NCOZ je uveden níže v části A(2)(a).

⁵ http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SNA_TABLE1 HDP na obyvatele v běžné paritě kupní síly (tj. měření HCPC v databázi OECD).

Tabulka 1. Graf 1: Srovnání HDP České republiky s průměrem Pracovní skupiny proti (HDP na obyvatele v běžné paritě kupní síly, v USD)

Zdroj: Údaje OECD.

8. České orgány uvádějí, že v roce 2015 hlavní vývoz České republiky tvořily stroje a dopravní prostředky (55,4 %), tržní výrobky tříděné dle druhu materiálu (15,8 %) a různé průmyslové výrobky (12,3 %).⁶ Jejimi hlavními exportními partnery byly v roce 2015 Německo (32,1 %), Slovenská republika (9 %), Polsko (5,9 %), Spojené království (5,3 %) a Francie (5,1 %).⁷ Česká republika považuje Rusko za klíčového obchodního a hospodářského partnera, vývoz do Ruska však v důsledku vzájemných sankcí EU a Ruska výrazně poklesl. V roce 2014 se obchod s Ruskem snížil o 2,7 % a počátkem roku 2015 klesl o 30,3 %.⁸

9. Vývoz zbraní z ČR vzrostl a představuje přibližně 89 % české zbrojní výroby.⁹ Mezi exportní partnery v oblasti zbraní patří: Afghánistán, Alžírsko, Angola, Čína, Egypt, Etiopie, Kamerun, Irák, Kambodža, Kazachstán, Nigérie, Pákistán, Rusko, Saúdská Arábie a Uganda¹⁰. Navíc byl v únoru 2016 odsouzen tajemník bývalého předsedy vlády za korupci týkající se veřejné zakázky na dodání obranných materiálů od dalšího člena Úmluvy.¹¹

⁶ Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky.

⁷ Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky

⁸ Jo Harper (4. listopadu 2016), „Czech Republic seeks to improve trade with Russia as declines continue“ (Česká republika usiluje o zlepšení obchodu s Ruskem, neboť pokles pokračuje), Central European Financial Observer, www.financialobserver.eu/recent-news/czech-republic-seeks-to-improve-trade-with-russia-as-declines-continue/ (poslední přístup 19. května 2017).

⁹ Chris Johnstone (11. března 2015), „Czech arms industry fired up on growing export sales“ (Český zbrojní průmysl se dostal na rostoucí exportní prodej), Rádio Praha, <http://www.radio.cz/en/section/marketplace/czech-arms-industry-fired-up-on-growing-export-sales> (poslední přístup 19. května 2017).

¹⁰ Daniela Lazarová (20. srpna 2015), „Czech arms exporters doing good business“ (Čeští vývozci zbraní mají dobré obchody), Rádio Praha, <http://www.radio.cz/en/section/curraffirs/czech-arms-exporters-doing-good-business> (poslední přístup 19. května 2017).

¹¹ V únoru 2016 byl tajemník bývalého předsedy vlády shledán vinným a odsouzen za pokus o podvod, ale v dubnu 2017 Nejvyšší soud jeho odsouzení zrušil a vrátil řízení k novému projednání před Vrchním soudem v Praze. Viz Prague Daily Monitor (28. duben 2017), „High Court cancels Dalík’s verdict over legal qualification“ (Nejvyšší soud ruší rozsudek Dalíka kvůli právní kvalifikaci), <http://praguemonitor.com/2017/04/28/high-court-cancels-dal%C3%ADks-> (poslední přístup 19. května 2017).

10. CzechInvest, vládní agentura na podporu investic, přijala strategii, která má za cíl vytvořit z České republiky jednu z deseti nejatraktivnějších investičních destinací v Evropě.¹² Skutečně v roce 2015 hrál příliv PZI v České republice mnohem větší roli než odliv PZI. Podle údajů OECD patřily v roce 2015 mezi pět hlavních partnerských zemí původu PZI do ČR Nizozemsko, Rakousko, Německo, Lucembursko a Francie.¹³ Mezi pět hlavních sektorů přílivu PZI (v sestupném pořadí) patřily tyto: služby (včetně velkoobchodu a maloobchodu, oprav motorových vozidel, dopravy a skladování), finanční služby, výroba (včetně potravinářských výrobků, textilu, dřeva a papíru, ropy a motorových vozidel), činnost v oblasti nemovitostí a odborné, vědecké a technické činnosti. V posledních letech zahraniční společnosti významně investovaly do automobilového odvětví a IT služeb.¹⁴ V zájmu dalšího získání investic vyhlásila v roce 2015 agentura CzechInvest uvítací balíček „Welcome Package“ pro nové investory, který jim různými způsoby pomáhá, včetně získání bydliště a pracovních povolení.¹⁵ V roce 2016 agentura CzechInvest vyjednala 12 projektů čínských investic v hodnotě zhruba 22 mld. Kč.¹⁶ Čínský prezident v březnu 2016 oznámil, že čínské investice by měly do roku 2020 vzrůst na 294 mld. Kč¹⁷ a že Česká republika může být pro čínské investice „bezpečným přístavem“, jakož i důležitým „uzlem“ pro podnikání v jiných částech Evropy.¹⁸ Čínské investice jdou hlavně do oblasti energetiky, financí, logistiky a nemovitostí.¹⁹

11. Údaje OECD ukazují, že v roce 2015 činil odliv PZI z České republiky 18,6 mld. USD, což je výrazně pod mediánem pro strany Úmluvy, jenž byl 167,3 mld. USD. Úroveň odlivu PZI byla ekvivalentní 10 % českého HDP, což bylo pod průměrem OECD ve výši 30% HDP. V roce 2015 patřilo mezi pět hlavních destinací českých PZI (na základě celkové pozice PZI) Nizozemsko, Slovenská republika, Kypr²⁰, Německo a Řecko (viz níže uvedený graf 2).²¹ Mezi pět hlavních sektorů pro odliv PZI patřily tyto: finanční a pojišťovací činnosti, služby (včetně oprav motorových vozidel, velkoobchodu a maloobchodu),

---

¹² Viz Ministerstvo zahraničí USA (červen 2015), „Czech Republic: Investment Climate 2015“ (Česká republika: investiční klima v roce 2015), <https://www.state.gov/documents/organization/241745.pdf>(poslední přístup 19. května 2017).

¹³ Statistiky přímých zahraničních investic jsou podle partnerské země, což znamená nejbližší partnerskou zemi, a ne nutně konečný původ nebo cíl přímých zahraničních investic.

¹⁴ Sdružení pro zahraniční investice (říjen 2014), „Out to conquer the world: The rise of Czech ICT“ (Chystají se dobýt svět: nástup českých ICT), *Czech Focus*, www.czechinvest.org/data/files/cf-2-2014-final-4469.pdf(poslední přístup 19. května 2017).

¹⁵ CzechInvest (1. května 2015), „Welcome package for investors“ (Uvítací balíček pro investory), www.czechinvest.org/data/files/welcome-package-for-investors-3752-ko.pdf(poslední přístup 19. května 2017).

¹⁶ CzechInvest (11. února 2016), „CzechInvest anticipates billion-crown investments from China“ (CzechInvest očekává investice z Číny v miliardách korun), <http://www.czechinvest.org/en/czechinvest-anticipates-billion-crown-investments-from-china>(poslední přístup 19. května 2017).

¹⁷ Chris Johnstone (2. listopadu 2016), „Chinese investment in Czech Republic comes under the spotlight“ (Čínské investice v České republice se dostávají do centra pozornosti), Rádio Praha, www.radio.cz/en/section/marketplace/chinese-investment-in-czech-republic-comes-under-the-spotlight (poslední přístup 19. května 2017).

¹⁸ Guo Yan [web editor] (27. března 2016), „Czech Republic a safe haven for Chinese Investment: President“ (Česká republika je bezpečným útočištěm pro čínské investice: prezident) CRI English.com, <http://english.cri.cn/12394/2016/03/27/3742s922066.htm> (poslední přístup 19. května 2017).

¹⁹ Alice Rezková (31. května 2016), „VISEGRAD: Chinese investments in Czech Republic a new gateway to Europe or just a shopping spree?“ (Čínské investice v České republice – nová brána do Evropy nebo jen nákupní horečka?) bne INTELLINEWS, <http://www.intellinews.com/visegrad-chinese-investments-in-czech-republic-a-new-gateway-to-europe-or-just-a-shopping-spre-98703/?source=blogs> (poslední přístup 19. května 2017).

²⁰ Poznámka Turecka:

Informace v tomto dokumentu s odkazem na „Kypr“ se vztahují k jižní části ostrova. Neexistuje jediný orgán, který by zastupoval tureckou i řeckou kyperskou stranu na ostrově. Turecko uznává Severokyperskou tureckou republiku (SKTR). Dokud nebude nalezeno trvalé a spravedlivé řešení v kontextu Organizace spojených národů, zachová si Turecko ohledně „kyperské otázky“ své stanovisko.

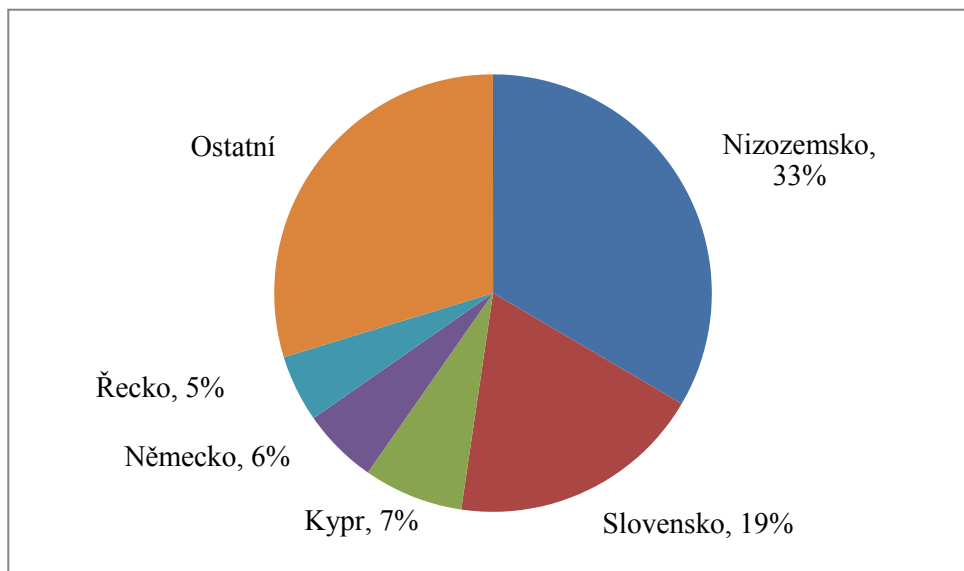
Poznámka všech členských států OECD z Evropské unie a Evropské unie:

Kyperská republika je uznávána všemi členy Organizace spojených národů s výjimkou Turecka. Informace v tomto dokumentu se týkají oblasti pod účinnou kontrolou vlády Kyperské republiky.

²¹ Některé ze zemí uvedených jako velcí partneři pro české odcházející PZI jsou známé jako země, v nichž nadnárodní podniky často předávají kapitál na jeho cestě do dalších destinací.

zásobování energiemi, výroba (včetně textilu, dřeva a papíru, ropy, léčiv a kovových výrobků) a profesionální, vědecké a technické činnosti. Při návštěvě několik zástupců soukromého sektoru a občanské společnosti uvedlo, že kromě vyhledání investičních příležitostí v sousedních zemích vyhledávají české společnosti stále více trhy na Blízkém východě a v Africe, stejně jako v Asii.

Graf 2: Nejvýznamnější partneři pro investice v České republice

Zdroj: Údaje OECD.

12. Dalším důležitým rysem české ekonomiky je i nadále značné veřejné vlastnictví podniků, zejména v odvětví energetiky a dopravy, i když počet státních podniků se díky postupným fázím privatizace výrazně snížil. OECD vydala doporučení pro Českou republiku týkající se správy státních podniků, které mají představenstva řízená politickými kandidáty²²

13. V České republice byly mezi organizovaným zločinem a korupcí prokázány silné vazby. Akademická práce, která analyzovala domácí korupční skandály v letech 2004 až 2013, ukázala významnou roli korupčních sítí v organizovaném zločinu.²³ Kromě toho je známo, že se domácí a zahraniční skupiny organizovaného zločinu zaměřily na české finanční instituce, aby legalizovaly výnosy z různých trestných činností, včetně obchodu s narkotiky, obchodování s lidmi a pašování padělaného zboží.²⁴ Obecně jsou Češi korupcí velmi znepokojeni, jak to dokládá průzkum provedený v roce 2016, ve kterém většina respondentů uvedla, že se nejvíce obávají korupce, imigrace a kriminality bílých límečků.²⁵

²² OECD (2014), Hospodářský průzkum OECD: Česká republika v roce 2014, OECD Publishing, http://dx.doi.org/10.1787/eco_surveys-cze-2014-en (poslední přístup 19. května 2017).

²³ „The Nagygate Affair, Corruption and Organized Crime: Corruption Networks and their Potential Impact on the Quality of Democracy in the Czech Republic“ (Aféra Nagygate, korupce a organizovaný zločin: korupční sítě a jejich potenciální dopad na kvalitu demokracie v České republice) (2015, Kupka, P. a Mochťák, M., World Political Science, 11(1), str. 157–185).

²⁴ Ministerstvo zahraničí USA, „Countries/Jurisdictions of Primary Concern – Czech Republic“ (Země/jurisdikce primárního znepokojení – Česká republika) www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2014/supplemental/227766.htm (poslední přístup 19. května 2017).

²⁵ Prague Daily Monitor (8. března 2016), „Poll: Czechs most worried by corruption, immigration, crime“ (Anketa: Češi jsou nejvíce znepokojeni korupcí, imigrací, zločinem), www.praguemonitor.com/2016/03/08/poll-czechs-most-worried-corruption-immigration-crime (poslední přístup 19. května 2017).

Případy zahraničního podplácení

14. Česká republika neodstíhala případ podplácení zahraničních veřejných činitelů. České orgány v současné době vyšetřují případ údajného podplácení zahraničního veřejného činitele z nečlenské země Úmluvy. Hodnotící tým se mohl setkat s vyšetřujícími orgány mezi čtyřma očima – Národní centrálou proti organizovanému zločinu (NCOZ) a příslušným vrchním státním zastupitelstvím (VSZ), a mohl se tak ujistit, že české orgány vynakládají maximální úsilí na vyšetření případu s dostupnými zdroji. V této zprávě jsou o tomto vyšetřování uváděny jen ty nejnnutnější informace, aby byly chráněny zájmy řádného procesu a práva obžalovaného. V celé zprávě se případ označuje jako „probíhající případ“.

Komentář

15. Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že skutečnost, že v průběhu sedmnácti let po ratifikaci Úmluvy Českou republikou nebyl odstíhán žádný případ podplácení zahraničních veřejných činitelů, je důvodem ke znepokojení, a to zejména s ohledem na exportně orientovanou povahu české ekonomiky. Kromě toho český export zahrnuje vysoce rizikové sektory pro korupci, jako jsou strojní zařízení a materiály na obranu, a mnohé exportní destinace České republiky pro zbraně jsou vystaveny vysokému riziku korupce. V důsledku toho se tato zpráva soustředí na identifikaci způsobů, jak výrazně posílit rámec České republiky pro prosazování boje s korupcí.

ODHALOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ ZAHRANIČNÍHO PODPLÁCENÍ

A.1 Přehled

16. Ve Fázi 3 Pracovní skupina doporučila, aby Česká republika „přijala kroky, které povedou k posílení aktivity při odhalování zahraničního podplácení, zvláště pak skrze zapojení zainteresovaných subjektů v rámci orgánů zaměřených na potírání praní peněz (legalizaci výnosů), povolání věnující se účetnictví, auditu a daním, a soukromého podnikání [Úmluva, čl. 1, 2, 3 a 5]“ (doporučení č. 2 písm. b)). Do konce procesu hodnocení Fáze 3 bylo toto doporučení považováno za částečně splněné vzhledem nárůstu komunikace mezi orgány činnými v trestním řízení, Finančním analytickým úřadem a daňovými orgány. Přesto Pracovní skupina doporučila, aby toto doporučení bylo vzhledem k jeho ústřednímu postavení při implementaci Úmluvy v České republice ve Fázi 4 pečlivě sledováno. Navíc nebyla na závěr cyklu Fáze 3 v České republice plně implementována další doporučení, která jsou specificky relevantní pro odhalování daňovými úřady (doporučení č. 8 písm. a) a b) a prostřednictvím zpráv od oznamovatelů (whistleblowerů, doporučení č. 10). Diskuse o odhalování zahraničního podplácení v rámci této části zprávy z Fáze 4 se zaměřuje na tyto otázky, stejně jako na širší odhalování ze strany policie. Rovněž se zabývá odhalováním podplácení prostřednictvím následujících prostředků: orgánu dohledu nad kapitálovými trhy, žádosti o vzájemnou právní pomoc od zahraničních orgánů, českého zahraničního zastoupení, vlastního oznamování ze strany společností a mediálních zdrojů.

A.2 Odhalování za pomoci národních orgánů

a) *Policie*

17. Hlavním tématem, které v průběhu návštěvy dominovalo prakticky všem panelům, bylo nedávné zřízení Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ). V červnu 2016 schválilo Ministerstvo vnitra usnesení o vytvoření NCOZ sloučením bývalého Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOKFK).²⁶ NCOZ byla rovněž označena jako Národní úřad pro vymáhání majetku.²⁷ V souladu se závazným pokynem vydaným policejním prezidentem je NCOZ povinna převzít vedoucí úlohu při trestných činech týkajících se různých vysoce postavených vládních činitelů, a to i na regionální úrovni. Z hlediska Úmluvy je nejdůležitější, že je povinna se vypořádat se „závažnými trestnými činy“ pod dohledem vrchního státního zastupitelství – trestné činy včetně těch, týkajících se zahraničního podplácení, které způsobí ztrátu přesahující 150 milionů Kč (přibližně 5,5 milionu EUR).²⁸ Sloučení, které vstoupilo v platnost v srpnu roku 2016, přitáhlo v době hodnotící návštěvy významnou pozornost médií a stalo se kontroverzním tématem, které probírali zainteresovaní zástupci vlády a ústředních správních orgánů, orgánů činných v trestním řízení, soukromého sektoru i občanské společnosti a debatovali o různých teoriích tohoto sloučení.

18. Policisté z NCOZ a úředníci z Ministerstva vnitra uvedli, že cílem sloučení je zvýšit efektivitu útvaru. Bylo by snadnější spravovat vyšetřovací prostředky, pokud by byly všechny pod jednou střechou, a to i zvýšením komunikace a spolupráce a snížením možnosti překrývání vyšetřování. Zastánci tohoto názoru rychle poukázali na to, že právní rámec pro příslušné vyšetřovací orgány se nezměnil a policisté i nadále plní své povinnosti jako před sloučením. Navíc počet policistů a civilních zaměstnanců zůstal

²⁶ V době Fáze 3 byl ÚOKFK obecně, nikoliv však výhradně, útvarem odpovědným za vyšetřování případů zahraničního podplácení.

²⁷ NCOZ je v současné době rozdělena do následujících pěti sekcí: 1) sekce organizovaného zločinu, 2) sekce závažné hospodářské trestné činnosti a korupce, 3) sekce terorismu a extrémismu, 4) sekce kybernetické kriminality a 5) sekce finanční kriminality. Mimo hlavní město Praha je sedm krajských expozitur NCOZ.

²⁸ Kromě toho má NCOZ možnost řešit následující případy: 1) ty, které odhaluje z vlastního podnětu, pokud takový případ není předán rozhodnutím ředitele NCOZ nebo po předchozím souhlasu příslušného policejního útvaru (kvůli předmětu a územní kompetenci), a 2) ty, které přebírá na základě rozhodnutí ředitele NCOZ po předchozím souhlasu příslušného policejního útvaru.

prakticky stejný (viz tabulka 1) a řízení se změnilo jen málo. Někteří účastníci z občanské společnosti a soukromého sektoru se domnívali, že jádrem rozhodnutí o zřízení NCOZ byly politické důvody. Několik účastníků, včetně některých zástupců orgánů činných v trestním řízení, bylo přesvědčeno, že toto rozhodnutí bylo motivováno neefektivností způsobenou konkurováním mezi ÚOOZ a ÚOKFK v některých případech. Někteří se domnívali, že příčinou byly obavy z úniku informací o případech, k nimž došlo u některých vyšetřovacích útvarů. Jiní se zase domnívali, že za tím stálo rozhodnutí státních zastupitelství o převedení případů z jednoho vyšetřovacího útvaru do druhého.

Tabulka 2. Tabulka 1: Srovnání počtu zaměstnanců policejní centrály před vytvořením NCOZ a po něm

	31. července 2016	1. srpna 2016	1. ledna 2017	11. dubna 2017
ÚOOZ	434 policistů 46 dalších pracovníků	N/A	N/A	N/A
ÚOKFK	362 policistů 59 dalších pracovníků	N/A	N/A	N/A
NCOZ	N/A	792 policistů 99 dalších pracovníků	796 policistů 102 dalších pracovníků	804 policistů 102 dalších pracovníků
Celkem zaměstnanců	901	891	898	906

Zdroj: Údaje poskytnuté Českou republikou

19. Všichni účastníci hodnotící návštěvy, kteří vyjádřili svůj názor na sloučení, se shodli na jedné věci – bylo příliš brzy na to zhodnotit, zda sloučení zlepšilo schopnost českých orgánů odhalovat a vyšetřovat trestné činy související s podplácením zahraničních veřejných činitelů. Kromě přístupu „počkáme a uvidíme“ většina účastníků, kromě NCOZ a MVČR, kritizovala způsob, jakým bylo sloučení provedeno. Oznámení sloučení v podstatě nepředcházela žádná konzultace ani analýza. Dokonce ani nejvyšší státní zástupce o tom nebyl dostatečně předem informován a tento krok nebyl se státním zastupitelstvím konzultován. Přesvědčivé důvody pro absenci dostatečného varování a konzultace nebyly poskytnuty, ale od sloučení zažádal nejvyšší státní zástupce o materiály týkající se vytvoření NCOZ, včetně vnitřních předpisů, a poskytl k nim své komentáře, ve snaze předejít možným negativním dopadům sloučení na trestní řízení.

20. K dnešnímu dni NCOZ neodhalila žádný případ podplácení zahraničních veřejných činitelů. Zda je NCOZ schopna efektivně odhalit takové případy, bude záviset převážně na dvou faktorech: kapacitě a důvěře v novou instituci. Pokud by sloučení obou policejních útvarů do NCOZ konkrétně vedlo k lepší komunikaci a spolupráci mezi pěti sekcemi, které NCOZ tvoří, mělo by se odhalování zlepšit. Nicméně, výkonnost také záleží na tom, do jaké míry je zabývání se případy zahraničního podplácení prioritou. A v této fázi, ačkoli se připravuje vyhláška NCOZ o stanovení priorit v případech spojených s finančními prostředky z Evropského společenství, nebyla vydána žádná vyhláška ani vnitřní předpis, která by zmiňovala úroveň priority, která by měla být udělena případům zahraničního podplácení. Navíc je otázkou, zda by tradiční zdroje v podobě veřejných a vládních institucí spolupracovaly a nahlásily daná obvinění i v případě, kdy by NCOZ nedokázala obnovit jejich důvěru, kterou poškodila zmíněná absence jakékoliv konzultace před sloučením.

Komentář

21. V této fázi není jasné, zda sloučení obou policejních jednotek – ÚOOZ a ÚOKFK – do NCOZ posílí odhalování případů podplácení. Jistě zde nyní existuje potenciál pro větší spolupráci a koordinaci mezi pěti sekcemi, které tvoří NCOZ, když jsou pod jednou střechou. Nicméně schopnost NCOZ odhalovat zahraniční podplácení bude záviset na prioritě dané takovým případům a na úrovni důvěry, kterou má veřejnost a příslušné správní úřady v nový orgán. Vedoucí hodnotitelé proto doporučují, aby české orgány přijaly konkrétní a vhodné kroky k zajištění, že policisté NCOZ budou dostatečně upřednostňovat odhalování případů zahraničního podplácení. Vedoucí hodnotitelé dále doporučují sledovat účinnost NCOZ v praxi při odhalování a vyšetřování případů zahraničního podplácení a úroveň důvěry veřejnosti v tuto instituci.

b) Orgány zaměřené na potírání praní špinavých peněz

22. Tým hodnotitelů důsledně vyslechl během návštěvy dílčí složky soustavy pro potírání praní špinavých peněz – Finanční analytický úřad (FAÚ), který působí jako finanční zpravodajská jednotka, jednotlivce a subjekty s povinnostmi oznamovat podezřelé transakce podle právních předpisů upravujících praní špinavých peněz a orgány činné v trestním řízení – a celý rámec zaznamenal od Fáze 3 pozoruhodný pokrok. Zejména byly popsány plynulé komunikační kanály mezi různými složkami, včetně neomezeného přístupu orgánů činných v trestním řízení k informacím v držení FAÚ.

23. Před lednem 2016 nebyly statistiky praní špinavých peněz klasifikovány podle predikativního trestného činu. Po tomto datu byly přidány klasifikace, ale za tímto účelem byla zahrnuta korupce obecně, a nikoliv zahraniční podplácení. Na základě tohoto nového přístupu obdržel FAÚ od 1. ledna 2016 do 24. ledna 2017 dvě oznámení podezřelých transakcí týkající se korupce. V dubnu 2017, po dokončení své analýzy jednoho oznámení podezřelé transakce, podal FAÚ trestní oznámení na policii týkající se praní špinavých peněz z výnosů ze zahraničního podplácení.

24. Během návštěvy byli účastníci z FAÚ a většina zástupců finančního sektoru přesvědčeni, že mají schopnost i povědomí pro odhalování transakcí souvisejících s praním špinavých peněz, které zahrnují výnosy z podplácení zahraničních veřejných činitelů. Sledují účty a transakce za účelem zjištění neobvyklého chování zákazníků se zaměřením na charakteristiky transakcí, a zda se nejedná například o transakce do daňových rájů. Nemají však zavedené konkrétní red flagy, které by identifikovaly riziko praní špinavých peněz z výnosů z podplácení zahraničních veřejných činitelů. Vysvětlovali, že mají příliš mnoho transakcí a příliš málo zaměstnanců, aby mohli provádět analýzu na této úrovni. Žádný zástupce finančního sektoru nebyl schopen říci, zda jejich instituce identifikovala transakce zahrnující výnosy ze zahraničního podplácení.

25. Zástupci finančního sektoru uvedli, že vláda příliš nezasahuje do jejich způsobu sledování účtů, avšak uznali, že jim byla poskytnuta určitá podpora, včetně metodik pro všeobecné řešení podezřelých transakcí a konkrétně transakcí zahrnujících výnosy z daňových úniků. FAÚ vysvětlil, že neustále spolupracuje se subjekty, které mají povinnosti oznamovat podezřelé transakce, aby zvýšil jejich povědomí o konkrétních hrozbách a zranitelnostech v souvislosti s praním špinavých peněz. Rovněž projednává konkrétní oznamování podezřelých transakcí s povinnými subjekty na bázi *ad hoc* během fáze analýzy. Někteří zástupci finančního sektoru se domnívali, že by bylo užitečné mít typologii transakcí týkající se praní špinavých peněz, která by konkrétně zahrnovala výnosy ze zahraničního podplácení. Někteří považovali vyhlídku takové typologie za další nežádoucí „regulaci“, která by přispěla k jejich již tak velké administrativní zátěži.

26. Během setkání se zástupci FAÚ, Ministerstvem financí, které má celkovou odpovědnost za FAÚ, a MVČR, nabytým tím hodnotitelů dojmu, že zahraniční podplácení

nepředstavuje pro národní orgány dostatečně důležité riziko. Národní hodnocení rizik spojených s praním špinavých peněz a financováním terorismu, které vláda schválila na začátku roku 2017, zahrnuje posouzení rizika praní špinavých peněz z výnosů z „korupce“ obecně. Podle národního hodnocení rizik je toto riziko poměrně nízké. Například v případech praní špinavých peněz stíhaných v letech 2013–2015 pouze jeden z nich spočíval v korupci jako predikativním trestném činu. Hodnocení rizik nebylo provedeno na základě poskytnutí úplatku versus přijímání úplatku nebo na základě domácího podplácení versus zahraničního podplácení. FAÚ však při návštěvě uvedl, že by uvítal radu od OECD, jak konkrétně řešit riziko praní špinavých peněz z výnosů ze zahraničního podplácení.

Hodnotící tým se ve svých diskusích o praní špinavých peněz konkrétně zaměřil na odvětví realit a hazardních her kvůli obavám z rizika praní špinavých peněz, které v české ekonomice představují.²⁹ NCOZ potvrdila obavy týmu ohledně sektoru realit s uvedením, že se jedná o jednu z nejvíce exponovaných oblastí pro praní špinavých peněz. Jeden zástupce tohoto sektoru, který se návštěvy účastnil, se nedomníval, že je sektor realit vystaven riziku praní špinavých peněz. Dále uvedl, že finanční systém by měl takové transakce v každém případě odhalit. Sektor hazardních her nebyl při návštěvě zastoupen, takže tým hodnotitelů nemohl posoudit skutečnou úroveň povědomí o kasinech, zejména pokud jde o jejich vystavení riziku praní špinavých peněz. České orgány uznaly, že tato dvě odvětví jen zřídka podávají oznámení o podezřelých transakcích. FAÚ popsal školení, která začala v roce 2016 a která zahrnovala sektor realit, jakož i jiné určené nefinanční subjekty a profese a finanční instituce. Školení zahrnovalo prezentaci věnovanou sektoru realit. Rovněž uvedli, že správní řízení proběhlo ve čtyřech případech, kdy realitní společnosti porušily svou povinnost provádět kontrolu klienta. V roce 2017 se FAÚ začne zaměřovat na odvětví hazardních her ve spolupráci s celní správou.

27. Zástupci finančního a realitního sektoru při návštěvě otevřeně hovořili o nejvýznamnějším problému při plnění svých povinností v rámci oznamování podezřelých transakcí – identifikaci politicky exponovaných osob. Jedna velká banka, která zastupovala většinu společností, které se účastnily návštěvy, uvedla, že nemá dostatek informací k posouzení rizika týkajícího se politicky exponovaných osob. Chtěla, aby jí česká vláda poskytla seznam jmen politicky exponovaných osob a jejich rodinných příslušníků. Na druhou stranu, vrchní státní zastupitelství, které se podílí na vyšetřování „probíhajícího případu“, uvedlo, že je vhodnější mít seznam cílových skupin založený na kritériích, které činí osobu osobou s vysokým rizikem praní špinavých peněz, neboť je nemožné vytvořit seznam všech politicky exponovaných osob. Tato banka uvedla, že seznam politicky exponovaných osob spolu s evidencí skutečných majitelů právnických osob, která má vstoupit v platnost v lednu roku 2018, by výrazně zvýšil její schopnost identifikovat oznámení podezřelých transakcí. Ministerstvo spravedlnosti (MŠP) však varovalo, že i když finanční instituce a příslušné orgány činné v trestním řízení budou mít k evidenci přístup, její dopad není v této fázi jasný, zčásti i proto, že příslušná směrnice byla vypracována příliš rychle (viz dále diskuse o evidenci skutečných majitelů právnických osob v oddílu B odst. 2 písm. f)). Zástupce sektoru realit navíc nebyl přesvědčen, zda realitní odvětví bude mít k evidenci přístup.

28. Zástupce NCOZ uvedl, že profesionální daňoví poradci účinně neplní své zákonné povinnosti týkající se podávání oznámení podezřelých transakcí. Jeden zástupce právnických profesí uvedl, že takové oznámení jsou mimo komfortní zónu většiny daňových poradců. Jiný zástupce právnických profesí uvedl, že daňoví poradci postrádají zkušenosti a znalosti, aby mohli účinně posoudit, zda podezření skutečně souvisí se zločinem, a že nemají dostatečnou úroveň povědomí o kanálech pro předkládání takových oznámení.

---

²⁹ Zpráva za rok 2014 o České republice vypracovaná Ministerstvem zahraničí Spojených států amerických popisuje slabý regulační dohled rámce pro potírání praní špinavých peněz v odvětví hazardních her a konstatuje, že je zastoupeno silnou lobby, a proto podalo relativně malý počet oznámení podezřelých transakcí. Viz Ministerstvo zahraničí USA (2014), „Countries/Jurisdictions of Primary Concern – Czech Republic“ (Země/jurisdikce primárního znepokojení – Česká republika), www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2014/supplemental/227766.htm (poslední přístup 19. května 2017). Mezinárodní konsorcium investigativních novinářů (ICIJ) vydalo v roce 2016 informace o „Panamských dokumentech“ (Panama Papers) o zahraničních investicích v českém realitním sektoru za účelem zastření skutečných konečných vlastníků jmění. Viz Pavla Holcová (11. dubna 2016), „Panama Papers; The Czech Republic“ (Panamské dokumenty: Česká republika), České centrum pro investigativní žurnalistiku, <https://www.occrp.org/en/panamapapers/the-czech-republic/>

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že český systém potírání prání špinavých peněz má potenciál hrát klíčovou roli při odhalování podezření na zahraniční podplácení. Všechny příslušné zúčastněné strany, včetně orgánů činných v trestním řízení a povinných osob a profesí s povinností oznamovat podezřelý obchod, popsaly plynulé komunikační kanály mezi různými složkami systému. Za účelem posílení systému účinného odhalování případů zahraničního podplácení hodnotitelé doporučují, aby české orgány zvýšily prioritu odhalování zahraničního podplácení prostřednictvím systému pro potírání prání špinavých peněz tím, že budou:

- a) poskytovat specifické typologie a školení o tom, jak jsou výnosy z podplácení zahraničních veřejných činitelů legalizovány různými kanály, a to všem povinným osobám a profesím s povinností oznamovat podezřelý obchod, zejména pak se zvýšeným důrazem na nefinanční povinné osoby, jako jsou subjekty v oblasti realit a hazardních her, daňoví poradci a právní profese,*
- b) spolupracovat s povinnými osobami a profesemi s povinností oznamovat podezřelý obchod na zajištění jejich efektivního přístupu k informacím o politicky exponovaných osobách.*
- c) Finanční správa*

29. NCOZ a Vrchní státní zastupitelství, které se podílely na vyšetřování „probíhajícího případu“, zdůraznily významný potenciál Generálního finančního ředitelství coby orgánu finanční správy České republiky pro odhalování případů zahraničního podplácení. Vrchní státní zastupitelství považovalo finanční správu za druhý nejdůležitější zdroj informací pro odhalování zahraničního podplácení, hned za žádostmi o vzájemnou právní pomoc od zahraničních orgánů. Generální finanční ředitelství při svých daňových kontrolách vždy ověřuje nestandardní podnikatelské operace, které mohou naznačovat porušení daňových povinností. Pokud se porušení týká skutečností, které označují trestný čin uvedený v daňovém řádu, je správce daně povinen informovat příslušné orgány činné v trestním řízení. Příručka OECD o povědomí o úplatkářství pro daňové kontroly (OECD Bribery Awareness Handbook for Tax Examiners) byla přeložena do češtiny a finanční správa ji používá jako metodiku. Kromě toho Generální finanční ředitelství zveřejnilo na internetu informace o tom, jak v daňových záznamech identifikovat platby úplatků (viz také níže v oddílu C.2). Zatím však neodhalilo žádný případ zahraničního podplácení.

30. Ministerstvo financí při návštěvě uznalo, že finanční správa by mohla hrát důležitou roli při odhalování zahraničního podplácení. Oddělení boje proti daňovým únikům vysvětlilo, že kontroly daně z příjmů a daně z přidané hodnoty by mohly odhalit daňové úniky související s finančními prostředky používanými k zahraničnímu podplácení. Uvádí, že ministerstvo upřednostňuje rizika, na něž se zaměřuje, a že je zde velký zájem používat daňové kontroly s cílem omezit finanční prostředky na podplácení. Zaměření se na identifikaci fiktivních faktur zavedené v lednu roku 2016 by mělo posílit schopnost finanční správy identifikovat platby úplatků zahraničním veřejným činitelům a omezit využívání finančních prostředků na podplácení.

31. Nejvýraznější vývoj v boji proti daňovým únikům – zřízení jednotky KOBRA, daňové jednotky složené z pracovníků Generálního finančního ředitelství, policejního sboru a celní správy – by mohl představovat nejlepší šanci na zvýšení odhalování případů daňových úniků souvisejících se zahraničním podplácením. Cílem jednotky založené v roce 2014 je chránit státní rozpočet, stíhat pachatele daňových trestných činů a přispívat k příslušným legislativním iniciativám. Poskytnutím platformy pro policejní, celní a finanční správu ke sdílení informací a koordinování jednotlivých případů daňových trestných činů je KOBRA schopna rychle a efektivně jednat. Dosavadní výkon jednotky KOBRA je chvályhodný.³⁰

³⁰ V médiích bylo několik různých článků o úspěších jednotky KOBRA při odhalování daňových podvodů: Viz např. Daniela Lazarová (9. června 2015), „Anti-tax evasion squad Cobra marks one year in action with convincing results“ (Jednotka Kobra, která bojuje proti daňovým únikům, představuje jeden rok v akci s přesvědčivými výsledky), Rádio Praha, www.radio.cz/en/section/business/anti-tax-evasion-squad-cobra-marks-one-year-in-action-with-convincing-results (poslední přístup 19. května 2017); Prague Daily Monitor (27. ledna 2017), „Cobra team prevents tax fraud of 7.6

Státní zástupce z Nejvyššího státního zastupitelství vysvětlil, že jednotka KOBRA má potenciál odhalit případy zahraničního podplácení, ale bylo by to vedlejší v souvislosti s jejím primárním úkolem odhalovat daňové zločiny. Doposud pouze oznámila případy daňových úniků orgánům činným v trestním řízení a bylo na orgánech činných v trestním řízení, aby stanovily, zda s daňovým únikem souvisejí zahraniční podplácení nebo jiné trestné činy. Daňová správa uvedla, že současnou prioritou jednotky KOBRA je rozšířit její působnost na regiony, avšak připustila, že by se mohla také zamyslet nad tím, že rozšíří její zaměření na odhalování a oznamování zahraničního podplácení souvisejícího s daňovým únikem. Vrchní státní zastupitelství zapojené do vyšetřování „probíhajícího případu“ uvedlo, že systém KOBRA by mohl být významně posílen a existuje potenciál k rozšíření jeho mandátu na proaktivnější odhalování případů zahraničního podplácení souvisejícího s daňovými úniky.

Komentář

Hodnotitelé poznamenávají, že všechny příslušné zainteresované strany v českém rámci pro boj s podplácením zahraničních veřejných činitelů si uvědomují úlohu, kterou musí finanční správa hrát při odhalování a oznamování podezření na zahraniční podplácení, včetně silného zájmu Ministerstva financí využívat daňové kontroly k omezení plateb úplatků. Hodnotitelé se domnívají, že stále existuje prostor pro větší povědomí a znalosti ze strany finanční správy, pokud jde o podplácení zahraničních veřejných činitelů a prostředky pro identifikaci těchto plateb prostřednictvím daňových kontrol. Proto doporučují, aby Česká republika využila pro tento účel značných možností odborných školení, jako jsou například školení poskytované OECD a dalšími organizacemi.

Hodnotitelé se domnívají, že nová multidisciplinární daňová jednotka KOBRA je vynikající iniciativou pro boj proti daňovým únikům a má značný potenciál pro odhalování zahraničního podplácení v souvislosti s daňovými úniky. Kromě toho se české úřady shodují na tom, že jednotka KOBRA má významný potenciál pro odhalování případů zahraničního podplácení, a nevěří, že by bylo možné rychle vytvořit pro tento účel další multidisciplinární tým. Hodnotitelé proto českým orgánům doporučují, aby našli efektivní způsob, jak do cílů jednotky KOBRA integrovat úlohu odhalování zahraničního podplácení v souvislosti s daňovým únikem a jeho oznamování příslušným orgánům.

d) Česká národní banka

32. Vedle dohledu nad finančním sektorem, pokud jde o závazky vyplývající z jejich povinností oznamovat podezřelé obchody, působí Česká národní banka (ČNB) jako orgán dozoru nad kapitálovými trhy. Účastníci návštěvy popsali důležitá opatření přijatá ČNB k podpoře finančního sektoru s jejími závazky v oblasti potírání praní špinavých peněz. Jedna velká právnická firma uvedla, že ČNB je v tomto směru na finanční sektor „pěkně tvrdá“. Jedna velká banka uvedla, že od ČNB dostává informace o tom, jak splnit své závazky. NCOZ rovněž popsala dobré pracovní vztahy s ČNB k povinnostem potírání praní špinavých peněz v oblasti finančního sektoru a uvedla, že ČNB by okamžitě informovala FAÚ o podezřeních na praní špinavých peněz. Během návštěvy se však nezdálo, že by ČNB hrála aktivní roli v odhalování a oznamování podezření ze zahraničního podplácení společnostmi kótovanými na českém kapitálovém trhu. Zástupce ČNB uvedl, že společnosti pod dohledem ČNB podléhají velmi přísným nařízením; jsou povinné zavést vnitřní kontroly a řízení rizik a ČNB je příslušná k dohledu nad těmito požadavky. ČNB nezodpovídá za aktivní odhalování podezření na zahraniční podplácení, avšak v případě zjištění takových podezření je ČNB povinna tyto informace podle obecného právního rámce pro tento účely uvedené v trestním zákoníku a trestním řádu oznámit orgánům činným v trestním řízení.

33. České orgány po návštěvě vysvětlily, že ČNB je skutečně ve správné pozici, aby odhalovala zahraniční podplácení prostřednictvím dvojí dozorčí role. ČNB prosazuje povinnosti zveřejňování informací v oblasti působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES o harmonizaci požadavků na průhlednost týkající se informací o eminentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k

---

billion in three years“ (Tým Kobra zabránil během tří let daňovým podvodům ve výši 7,6 miliardy Kč),
<http://shotgunned.praguemonitor.com/2017/01/27/cobra-team-prevents-tax-fraud-76-billion-three-years>
(poslední přístup 19. května 2017).

obchodování na regulovaném trhu. Společnosti kótované na burze jsou povinny pravidelně zveřejňovat finanční zprávy, výkazy vedení a další informace, které by mohly odhalit podezření z nezákonného jednání, včetně zahraničního podplácení. ČNB rovněž dohlíží na regulované trhy se sídlem v České republice, které podléhají srovnatelným pravidlům na zveřejňování informací. České orgány vysvětlily, že pokud by ČNB v rámci své pravomoci jako dozorčí orgán kapitálového trhu pojala podezření ze zahraničního podplácení, požádala by o další informace, aby podezření potvrdila, nebo by případ bez zbytečného odkladu předala orgánům činným v trestním řízení v souladu s trestním zákoníkem a trestním řádem. České orgány neuvedly, zda takové podezření bylo ČNB k dnešnímu dni odhaleno.

34. Dne 1. ledna 2017 vstoupila v platnost novelizace českého zákona o účetnictví za účelem implementace směrnice EU o finančním výkaznictví pro určité podniky (směrnice 2014/95/EU). Novela, která požaduje, aby takové podniky zveřejňovaly informace o existenci a účinnosti compliance programů, a to i za účelem předcházení a odhalování podplácení, by mohla dále zvýšit schopnost ČNB odhalovat zahraniční podplácení. Informace získané prostřednictvím těchto nových povinností zveřejňovat informace budou k dispozici od roku 2018.

Komentář

Dosud nebyla využita potenciální role ČNB coby orgánu dozoru nad kapitálovými trhy v odhalování a oznamování podezření na zahraniční podplácení, přestože má ČNB v současné době přístup k relevantním informacím, jako jsou finanční výkazy a zprávy o vnitřních kontrolách firem kótovaných na burze. Tyto povinnosti týkající se zveřejňování informací byly navíc doplněny novelizací českého zákona o účetnictví, která vstoupila v platnost dne 1. ledna 2017, a požaduje, aby uvedené společnosti, kótované na burze, podávaly zprávy o svých compliance programech, včetně jejich protikorupčních opatření, a pro které budou informace k dispozici v roce 2018. Hodnotitelé proto doporučují, aby Česká republika přijala přiměřené a vhodné kroky k zajištění, že ČNB bude účinně informovat příslušné orgány o podezřeních ze zahraničního podplácení, která odhalí v průběhu přezkumu zpřístupněných dokumentů společností kótovaných na burze.

e) Příchozí žádosti o vzájemnou právní pomoc

Dosud se žádosti o vzájemnou právní pomoc ze strany zahraničních jurisdikcí ukázaly jako nejdůležitější zdroj odhalování podplácení zahraničních veřejných činitelů v České republice. K dnešnímu dni byly prostřednictvím tohoto kanálu odhaleny dva případy zahraničního podplácení. První případ byl odhalen prostřednictvím dvou žádostí o vzájemnou právní pomoc od strany, která není členskou stranou Úmluvy. Následné vyšetřování bylo ukončeno v době vydání zprávy o plnění doporučení Fáze 3, neboť v té době Česká republika neměla upravenou odpovědnost právnických osob a obvinění se netýkalo žádných českých fyzických osob.

35. V jednom případě, který byl odhalen prostřednictvím žádosti o vzájemnou právní pomoc, došlo ke zpoždění při zahájení vyšetřování poté, co byla prostřednictvím požadavku o vzájemnou právní pomoc vznesena podezření. Vrchní státní zastupitelství, které se podílelo na vyšetřování, uvedlo, že zpoždění vyplývalo z komplikovaného kanálu, který byl použit pro podávání informací vyplývajících z požadavku o vzájemnou právní pomoc. Nejprve byla žádost doručena příslušnému krajskému státnímu zastupitelství. Krajské státní zastupitelství poté odeslalo podezření Okresnímu státnímu zastupitelství, které jej zase zaslalo Nejvyššímu státnímu zastupitelství. Během tohoto období mohla data zmizet. Jakmile Nejvyšší státní zastupitelství vidělo podezření, postoupilo případ Vrchnímu státnímu zastupitelství, protože to byl relevantní specializovaný útvar. Vrchní státní zastupitelství hodnotící tým informoval, že vzhledem ke zkušenostem získaným v tomto případě budou v budoucnu podezření vznesená prostřednictvím přijetí žádostí o vzájemnou právní pomoc odeslána ihned Nejvyššímu státnímu zastupitelství.

36. Pokud jde o právní předpisy týkající se vzájemné právní pomoci, byl rámec pro provádění příchozích žádostí o vzájemnou právní pomoc podstatně zjednodušen přijetím zákona č. 104/2013 Sb., o

mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, jenž vstoupil v platnost 1. ledna 2014. Za účelem dalšího posílení tohoto rámce předložilo Ministerstvo spravedlnosti v červnu 2016 návrh zákona k legislativnímu procesu za účelem implementace evropského vyšetřovacího příkazu.³¹

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že české orgány činné v trestním řízení efektivně využívají žádosti o vzájemnou právní pomoc od zahraničních jurisdikcí k odhalování podplácení zahraničních veřejných činitelů. Také poznamenávají, že české orgány podnikly přiměřené kroky k nápravě neefektivnosti systému pro hlášení takových podezření, což by mělo v budoucích případech výrazně snížit zpoždění při předkládání takových zpráv. Hodnotitelé doporučují, aby byla praxe předávání žádostí o vzájemnou právní pomoc týkající se zahraničního podplácení spáchaného českých státním příslušníkem nebo právnickou osobou přímo Nejvyššímu státnímu zastupitelství formalizována, například v pokynech pro trestní stíhání, aby se v budoucnu příslušné příchozí žádosti neprodleně vyhodnotily kvůli zachování důkazů a majetku a aby se stanovilo, zda by mělo být v České republice zahájeno vyšetřování.

f) České zastoupení v zahraničí

37. Zástupci systému státního zastupitelství popsali důležitou úlohu českého zastoupení v zahraničí při odhalování možných trestných činů a podpoře úsilí o vymáhání práva v případech nadnárodní korupce. Česká zastoupení v zahraničí také sdílely informace, které podporovaly žádost o vzájemnou právní pomoc, která vyvolala podezření ze zahraničního podplácení.

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že Ministerstvo zahraničních věcí a příslušná česká zastoupení v zahraničí důkladně shromáždily a sdílely informace týkající se případů nadnárodní korupce a české orgány činné v trestním řízení tyto informace efektivně využívaly.

---

³¹ Viz „Dodatek k mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních – EU“, Parlamentní listy č. 925/0, část č. 1/6: www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=925&CT1=0 (poslední přístup 19. května 2017). V říjnu 2016 Vláda schválila návrh zákona a předala jej Parlamentu k projednání. Návrh zákona ještě nebyl projednán kvůli okolnostem včetně nadcházejícího konce volebního období, a to i přes snahy Ministerstva spravedlnosti. Je proto nepravděpodobné, že návrh zákona bude v tomto volebním období přijat. V důsledku toho jej bude nutné přijmout prostřednictvím zrychleného legislativního procesu po volbách, které se očekávají v říjnu 2017.

A.3 Odhalování prostřednictvím nevládních zdrojů

a) Ochrana oznamovatelů (*whistleblowerů*)

38. Na konci hodnotícího procesu ve Fázi 3 bylo doporučení č. 10 Pracovní skupiny k ochraně oznamovatelů ve veřejném a soukromém sektoru považováno za částečně implementované, protože zákon č. 234/2014 Sb., který obsahoval ustanovení opravňující vládu k přijetí prováděcí vyhlášky o ochraně oznamovatelů veřejného sektoru, vstoupil v platnost.³² Hodnotící tým proto zaměřil své šetření na pokrok při přijímání ochrany oznamovatelů v soukromém a veřejném sektoru. V tomto kontextu hodnotící tým také zkoumal, proč v České republice nebyl zatím odhalen žádný případ zahraničního podplácení na základě zpráv od oznamovatelů.

39. Dne 8. února 2017 byl v průběhu návštěvy vládou České republiky schválen návrh zákona o ochraně oznamovatelů v obou sektorech, který bude předložen k prvnímu čtení Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Pokud bude přijat, očekává se, že vstoupí v platnost dne 1. ledna 2018.³³ Návrh zákona navrhuje novelizovat § 133a občanského soudního řádu, který se týká stížností zaměstnanců vůči jejich zaměstnavateli v souvislosti s diskriminací a zavádí institut sdílení důkazního břemene.³⁴ Ustanovení by se uplatňovalo i tehdy, kdyby oznámení bylo učiněno přímo orgánům činným v trestním řízení. České orgány vysvětlují, že návrh novely vychází z rozsáhlého jednání mezi českými právními odborníky, zahrnujícího posouzení dopadů regulace, právní studii Úřadu vlády a meziresortní připomínkové řízení.

40. Během návštěvy byla potřeba silnější ochrany oznamovatelů zdůrazněna zástupcem významné nevládní organizace, která každoročně poskytuje v České republice určitou formu podpory zhruba 20 až 30 oznamovatelům. Mnoho Čechů však situaci vnímá odlišně. Většina účastníků návštěvy, kteří vyjádřili názor k problematice ochrany oznamovatelů, se domnívala, že historické události i nadále do značné míry formují pohled na oznamovatele. Prakticky všichni účastníci panelů občanské společnosti a soukromého sektoru, včetně akademické obce, významných právních firem, účetních a auditorských povolání, zástupce médií a velkých společností, věřili, že reforma v této oblasti postupuje velmi pomalu kvůli negativnímu vnímání oznamovatelů. Mimoto měl podle zástupce médií nedávný hojně zveřejňovaný případ odplaty vůči státnímu úředníkovi neblahý dopad na oznamování v České republice.³⁵

41. Určitá míra zatvřelosti ohledně tohoto tématu se projevila i v názoru některých účastníků návštěvy. Například jeden ze zástupců finančního sektoru uvedl, že oznamovatelé neposkytují užitečné informace. Také se domníval, že ochrana oznamovatelů by byla jen další vrstvou nechtěné a zbytečné regulace. Zástupce podnikatelského sdružení uvedl, že oznamovatelé jsou zpravidla již z povahy stěžovatelé a že ochrana oznamovatelů by nepomohla, protože zaměstnavatelé by i tak stále sahalí k odvetě. Další zástupce podnikatelského sdružení tvrdil, že oznamovatelé jen hledají pozornost a někteří tím dokonce dosáhnou statusu celebrit. Třetí zástupce podnikatelského sdružení uvedl, že stávající legislativní rámec je dostatečný a že silnější ochrana oznamovatelů by jen podporovala zlovolné oznamování. Státní zaměstnanec z Úřadu vlády potvrdil, že největší zaměstnanecká sdružení vnímají ochranu oznamovatelů velmi negativně. Také

³² V červnu roku 2015 bylo po vyhodnocení následné části Fáze 3 vydáno nařízení vlády č. 145/2015 Sb., o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchání protiprávního jednání ve služebním úřadu. Vybrané výňatky z tohoto nařízení jsou uvedeny v Příloze 4.

³³ Kromě návrhu zákona o změně § 133a občanského soudního řádu jsou v zákoně o bankách, zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech a zákoně o podnikání na kapitálovém trhu upraveny fragmenty ochrany oznamovatelů a zákoník práce obsahuje ustanovení o nezákonných propuštěních, ale ochranu oznamovatelů specificky neřeší.

³⁴ Pokud jde o zásadu sdíleného důkazního břemene v diskriminačních žalobách, citují české úřady Ronalda Craiga (2006), *Systemic Discrimination in Employment and the Promotion of Ethnic Equality* (Systemická diskriminace v zaměstnání a podpora etnické rovnosti), strana 27. Podle citovaného výňatku je „důkazní břemeno sdíleno v tom smyslu, že jakmile stěžovatel předloží evidentní důkaz nasvědčující diskriminaci, důkazní břemeno se přesouvá k zaměstnavateli, aby prokázal, že neporušuje zákaz diskriminace“.

³⁵ Státní úředník byl v roce 2015 propuštěn kvůli podezření na oznámení v souvislosti s údajným podvodem s dotacemi z EU.

uvedl, že Česká republika vzala na vědomí studie z vybraných zemí (Slovenské republiky, Rumunska, Slovinska a Srbska), které podle jeho tvrzení ukázaly, že ochrana oznamovatele k předání informací nepodpořila. Na druhou stranu významná mezinárodní právnická firma uvedla, že čeští občané by se přihlásili a případy korupce by oznámili, pokud by česká právní úprava oznamovatelům poskytla přiměřenou ochranu. Navíc někteří účastníci z občanské společnosti měli pocit, že mladší generace má vůči oznamovatelům progresivnější postoj.

Komentář

Vzhledem k tomu, že nebyla přijata komplexní ochrana oznamovatelů ve veřejné a soukromé sféře, Doporučení č. 10 z Fáze 3 k přijetí vhodných opatření pro ochranu zaměstnanců soukromého a veřejného sektoru, kteří v dobré víře a odůvodněně oznámí podezření ze zahraničního podplácení příslušným orgánům, zůstává pouze částečně implementováno. Doporučení z roku 2009 se konkrétně zabývá diskriminačními nebo disciplinárními kroky proti zaměstnancům za oznámení zahraničního podplácení příslušným orgánům. Současná legislativní iniciativa, pokud bude přijata, řeší diskriminační nebo disciplinární opatření. Doporučení z roku 2009 nicméně neposkytuje vodítka pro účinnou ochranu oznamovatelů. Hodnotitelé proto doporučují, aby Česká republika bez zbytečného odkladu plně implementovala Doporučení č. 10 z Fáze 3 a zvýšila povědomí o ochraně oznamovatelů v případech zahraničního podplácení pro zaměstnance ve veřejném a soukromém sektoru. Hodnotitelé také poznamenávají, že to, co představuje účinnou ochranu oznamování v případech zahraničního podplácení, může být pro řadu stran Úmluvy horizontální záležitostí.

b) Vlastní oznamování ze strany podniků

42. Zatím nebyl v České republice odhalen žádný případ podplácení zahraničních veřejných činitelů prostřednictvím vlastního oznamování ze strany podniků. Navíc v průběhu návštěvy právníci se soukromou praxí a státní zástupci uvedli, že podniky v České republice obecně téměř nikdy samy neoznamují trestné činy. Zástupci právnických povolání měli pocit, že podniky nemají dostatek pobídek k tomu, aby samy podávaly oznámení, a že místo toho vlastní podání oznámení na vlastní osobu vystavuje obchodní společnost řadě rizik. Jedna velká právnická firma se domnívala, že k podávání oznámení nedojde v případě neexistence dohod o trestním stíhání, jako jsou dohody o odloženém trestním stíhání, které se používají ve Spojeném království a Spojených státech amerických a nevedou k odsouzení. Hodnotitelé jsou také přesvědčeni, že nedostatek stíhání za zahraniční podplácení je pravděpodobně významným důvodem nedostatku pobídek pro vlastní podávání oznámení. Tato problematika je podrobněji popsána níže (viz oddíl C.2), pokud jde o míru povědomí českých firem o rizicích zahraničního podplácení a potřebu zavést efektivní compliance programy s cílem takovému podplácení předcházet a odhalovat je.

43. Při diskusi o tom, jak povzbudit společnost k vlastnímu podávání oznámení o zahraničním podplácení, významná právnická firma upozornila na to, že dopad podnětů k vlastnímu podávání oznámení by bylo třeba pečlivě posuzovat v souladu s ochranou proti sebeobvinění podle české Listiny základních práv a svobod. Velká asociace pro dodržování předpisů (compliance) uvedla, že vyvážený přístup k motivování vlastního podávání oznámení by mohl být v České republice velmi užitečný.³⁶

c) Média

44. Diskuse během hodnotící návštěvy odhalily tři hlavní překážky účinného odhalování případů zahraničního podplácení v České republice prostřednictvím mediálních zpráv: 1) zaměření médií na domácí podplácení, 2) omezení kapacit českých médií provádět efektivní investigativní žurnalistiku, a 3) omezení

³⁶ České orgány poukazují na to, že podle novely zákona č. 163/2016 Sb., platného od 1. července 2016, dočasné odložení trestního stíhání osoby, která nabízí, slíbí nebo poskytuje úplatek domácímu veřejnému činiteli, je k dispozici, pokud jsou splněna tato kritéria: 1) byl o úplatek požádán, 2) tato osoba dobrovolně ohlásí transakci podplácení státnímu zástupci bez zbytečného odkladu, a 3) tato osoba se zavazuje podat v přípravném řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech. České orgány vysvětlují, že cílem tohoto opatření je posílit oznamování žádostí o úplatky domácími veřejnými činiteli.

kapacit českých orgánů činných v trestním řízení při zjišťování a analýze zpráv v zahraničních médiích.

45. Ministerstvo spravedlnosti uvedlo, že česká média aktivně hlásí případy domácího podplácení. NCOZ uvedla, že minimálně dvě probíhající vyšetřování domácí korupce byla zahájena na základě informací obsažených ve zprávách ve sdělovacích prostředcích. Zájem médií o velké případy domácího podplácení potvrdila významná nadnárodní společnost podnikající na území České republiky. Zástupci finančního sektoru navíc komentovali vysokou míru pozornosti médií ohledně zřízení NCOZ, což vedlo k intenzivní veřejné diskusi o sloučení. Na druhou stranu si významná asociace pro dodržování předpisů (compliance) nemohla vybavit českou mediální zprávu o podplácení zahraničních veřejných činitelů českou společností nebo jednotlivcem. Zástupce asociace i zástupce médií se domnívali, že to bylo pravděpodobně kvůli novosti a z toho vyplývajících nedostatečného povědomí o problematice zahraničního podplácení v České republice.

46. Členové panelu občanské společnosti, včetně významných právních firem a daňových odborníků, se v rámci návštěvy na místě domnívali, že absence podávání zpráv ze strany českých médií o případech zahraničního podplácení může být také spojena s potřebou silnější investigativní žurnalistiky. V České republice neexistuje formální centrum investigativní žurnalistiky. To bylo velkou výzvou pro analýzu informací o českých společnostech a jednotlivcích v Panama papers – úkol, který provádějí zástupci českých médií dobrovolně.

47. Ani NCOZ ani Nejvyšší státní zastupitelství neanalyzují zahraniční mediální zdroje ohledně možných obvinění ze zahraničního podplácení českými společnostmi a občany. NCOZ disponuje pouze jedním analytikem, který dešifruje české mediální zprávy o možných obviněních, a to pomocí klíčových vyhledávacích slov relevantních pro domácí prostředí. NCOZ uznala, že by bylo velmi vhodné rozšířit analýzu o zahraniční mediální zdroje, ale v tomto okamžiku nejsou pro tento účel k dispozici dostatečné zdroje. Nejvyšší státní zastupitelství provádí vlastní přezkum českých mediálních zdrojů ohledně případných obvinění.

Komentář

Vzhledem k tomu, že česká média hrála zásadní roli při odhalování případů domácího podplácení a zvyšování povědomí o otázkách ohledně vzniku NCOZ, mohla by také hrát důležitou roli při odhalování případů zahraničního podplácení, kterého se účastní české společnosti a jednotlivci. Z pohledu české vlády nejsou v současné době nasazeny dostatečné zdroje pro dešifrování potenciálních obvinění ze zahraničního podplácení v českých mediálních zdrojích, kdy pouze jeden analytik pro tento účel provádí internetové vyhledávání pomocí klíčových slov. Potenciální zahraniční mediální zdroje relevantních informací jsou navíc zcela přehlíženy. Hodnotitelé proto doporučují, aby české orgány za tímto účelem investovaly do analýzy, včetně odpovídajících lidských zdrojů, odborných znalostí, znalostí cizích jazyků, školení a případně softwaru.

B. STÍHÁNÍ TRESTNÉHO ČINU ZAHRANIČNÍHO PODPLÁČENÍ

B1 Přehled

48. Na závěr procesu hodnocení Fáze 3 pro Českou republiku bylo doporučení Pracovní skupiny pokračovat v rozvíjení proaktivního přístupu k vyšetřování zahraničního podplácení považováno za zcela implementované. Pracovní skupina však toto doporučení výslovně označila jako vhodné pro následné sledování ve Fázi 4, a to kvůli jeho významu. Tým hodnotitelů považoval prioritu a kapacitu vyšetřování za zvláště důležitou, protože předtím se české orgány do značné míry spoléhaly na vlastní podávání oznámení ze strany poskytovatelů úplatků, aby mohli využívat obrany „účinné lítosti“, která se na zahraniční podplácení již nevztahuje. Kromě toho doporučení z oblasti vyšetřování a trestního stíhání týkající se vedení statistik o počtech odeslaných a obdržených žádostí o vzájemnou právní pomoc a dále také účinného stíhání trestných činů praní špinavých peněz spojených se zahraničním podplácením byly zhodnoceny jako částečně implementované. Doporučení k zajištění větší nezávislosti státních zástupců nebylo implementováno. V oblasti sankcí byla doporučení zveřejňovat dohody o vině a trestu a sestavovat statistiky o sankcích v případech zahraničního podplácení posouzena také jako neimplementovaná. Doporučení zvýšit konfiskace výnosů ze zahraničního podplácení bylo považováno za částečně implementované a doporučení účinně sankcionovat trestné činy v oblasti účetnictví související se zahraničním podplácením bylo hodnoceno jako neimplementované.

49. Tato část zprávy hodnotí pokrok při implementování výše uvedených doporučení a také přístup českých orgánů k vyšetřování a stíhání případů zahraničního podplácení obecněji, vzhledem k absenci trestního stíhání zahraničního podplácení a skutečnosti, že je zde jedno probíhající vyšetřování.³⁷ To zahrnuje otázky týkající se vyšetřování finančních toků, využití nefinančních důkazů, úrovně analytických zdrojů, využití společných vyšetřovacích týmů, nových systémů registrů a zveřejňování soudních rozhodnutí.

B2 Vyšetřovací priorita a kapacita

a) *Vyšetřovací techniky*

i. Sledování finančních toků

50. Od roku 2011 jsou české orgány významně úspěšnější při sledování finančních toků za účelem navrácení aktiv. Konkrétním řešením tohoto problému byla pověřena policie na regionální a národní úrovni a od té doby bylo vráceno přibližně 24 miliard EUR v náhradách škody a přibližně 7,5 miliardy EUR bylo vráceno poškozeným stranám. NCOZ nicméně uznala, že sledování finančních toků za účelem vyšetřování případů korupce, včetně podplácení zahraničních veřejných činitelů, je úkol obtížný. Je to ještě těžší, když se jedná o řetězec společností. Sledování výběrů hotovostí je také značně obtížné, pokud jejich výše není dostatečně velká na to, aby spustila oznámení o podezřelém obchodu. Navíc, jakmile finanční toky opustí EU, může se sledování nelegálních toků stát prakticky nemožným, zejména pokud se přesouvají přes daňové ráje.³⁸ Vrchní státní zastupitelství v Praze vysvětlilo, že některé země mimo síť EU

³⁷ Viz také odstavec 14 a komentář za odstavcem 14.

³⁸ České orgány vysvětlují, že finanční zpravodajské jednotky (FIU) v České republice a obvykle také v cizích státech mají pravomoc odložit převod peněz klienta po určitou dobu, která, ačkoli je omezená, poskytuje státním zástupcům dostatek času na podání žádosti o vzájemnou právní pomoc. Některé jurisdikce rovněž udělují státním zástupcům pravomoc poskytnout předběžnou vzájemnou právní pomoc se zadržením na základě zjednodušeného požadavku pod podmínkou, že poté obdrží formální žádost o vzájemnou právní pomoc. Aby tyto techniky fungovaly efektivně, je nezbytné, aby zde byla účinná koordinace mezi finančními zpravodajskými jednotkami, policií, státními zástupci a případně soudy. Za tímto účelem se Česká republika snaží získat podporu od Eurojustu, Evropské soudní sítě (EJN) a sítě orgánů zabývajících se výnosy ze zločinu (Camden Assets Recovery Inter-Agency Network – CARIN). Protože znalosti těchto nástrojů a přímé kontakty mezi státními zástupci jsou pro jejich úspěch nezbytné, české orgány zjistily, že zabavení majetku v trestním řízení mimo EU je obvykle méně účinné.

nepotvrzují ani přijetí žádostí o vzájemnou právní pomoc pro vyhledávání finančních záznamů. V důsledku toho musejí české orgány co nejrychleji pracovat na tom, aby identifikovaly finanční tok před jeho přesunem mimo EU.

51. během hodnotící návštěvy si NCOZ byla jistá, že má ke sledování nelegálních peněžních toků větší kapacitu než jednotlivé policejní útvary před sloučením. Nyní, když jsou policejní útvary pod jednou střechou, se NCOZ domnívá, že může účinněji koordinovat a sdílet informace, a proto rychleji sledovat finanční toky. S jediným kontaktním místem pro koordinaci finančních vyšetřování a spolupráci se zahraničními orgány činných v trestním řízení by měl být tento proces zefektivněn.

52. NCOZ uvedla, že nový registr bankovních účtů značně usnadní vyhledávání a zabavování nelegálních výnosů. Na druhou stranu, možným dopadem budoucí evidence skutečných majitelů na finanční vyšetřování si NCOZ jistá nebyla. Hodnota těchto nových systémů registrů pro účely vyšetřování zahraničního podplácení je popsána dále (viz část B odst. 2 písm. f)).

53. Během návštěvy NCOZ potvrdila, že v případech, kdy není možné vysledovat finanční tok od poskytovatele úplatku až po příjemce úplatku, je stále možné úspěšně vyšetřit případ korupce s řadou dalších důkazů. NCOZ rovněž uvedla, že obvykle vyšetřuje případy korupce shromažďováním důkazů prostřednictvím takových prostředků, jako jsou výpovědi svědků a elektronické sledování. Shromažďovány a analyzovány jsou také informace z dalších zdrojů, včetně záznamů o majetku, hromadných sdělovacích prostředků a sociálních sítí na internetu. Vrchní státní zastupitelství potvrdilo, že podplácení může být úspěšně trestně stíháno za použití důkazu jako je elektronická komunikace, a že tyto techniky mohou být efektivnější než sledování toků peněz, a to z důvodu potřeby získání dalších finančních informací prostřednictvím vzájemné právní pomoci. Použití nefinančních důkazů a úroveň dostupných zdrojů pro analýzu finančních a jiných zdrojů důkazů jsou diskutovány bezprostředně níže v oddílech B (2) (a) (ii), respektive B (2) (a) (iii).

Komentář

České orgány učinily od Fáze 3 působivý pokrok ve sledování finančních toků za účelem navrácení aktiv. Tento pokrok je do značné míry způsoben efektivní sítí spolupráce v rámci EU. Jakmile se však nezákonný tok přesune mimo EU, vysledování se stává mnohem komplikovanějším, zvláště pak získání vzájemné právní pomoci za tímto účelem je velkou výzvou. Vzhledem k tomu, že odhalování nezákonných toků před tím, než opustí EU, je klíčem k účinnému vyšetřování zahraničního podplácení, hodnotitelé se domnívají, že rychlá komunikace orgánů činných v trestním řízení je naprosto nezbytná. Hodnotitelé navíc poukazují na to, že problémy související s rozdíly mezi režimy EU a režimy mimo EU mohou být problémy relevantními pro řadu stran Úmluvy. Dále, jak bylo uvedeno výše, zde existuje potenciál pro větší spolupráci a koordinaci mezi pěti sekcemi, které tvoří NCOZ. Předchozí doporučení a následná otázka vznesená vedoucími hodnotiteli, které se týkaly výše popsané NCOZ ve vztahu k odhalování (viz část A odst. 2 písm. a)), jsou proto také relevantní.

ii. Nefinanční zdroje důkazů

54. Vzhledem k významným problémům uvedeným výše (viz oddíl B odst. 2 písm. a) bod i)) ohledně sledování finančních toků, které představují výnosy z podplácení zahraničních veřejných činitelů, provedl hodnotící tým v průběhu návštěvy další dotazování na potenciál využití různých forem důkazů k prokázání případů zahraničního podplácení. Celkový dojem hodnotitelů byl v tomto ohledu pozitivní. NCOZ uvedla, že se soudy nesoustředí pouze na finanční šetření v případech podplácení a je možné dosáhnout odsouzení za použití řady nefinančních důkazů, jako jsou výpovědi svědků a elektronická komunikace. Zástupce okresního státního zastupitelství (Brno) uvedl, že teoreticky může být vyneseno závěr o vině, aniž by byla tok nezákonných peněz bezpodmínečně vysledován, avšak na žádný takový případ v praxi si nevzpomněl. Vrchní státní zastupitelství zapojené do vyšetřování „probíhajícího případu“ vysvětlilo, že lze prokázat případ zahraničního podplácení bez sledování toku peněz prostřednictvím monitorování v reálném čase, jako je například elektronické sledování.

55. Trestní řád poskytuje české policii pravomoc provádět po zahájení přípravného řízení řadu monitorovacích opatření v reálném čase, jako je simulovaný převod, sledování osob a předmětů, využívání agenta a zachycování a zaznamenávání telekomunikací. Simulovaný převod může být proveden pouze na základě písemného souhlasu státního zástupce a pouze v případě, že jedna ze stran nahlásí úřadům korupční transakci a spolupracuje s orgány. Sledování osob nebo předmětů lze provádět bez písemného souhlasu, pokud není zaznamenáno elektronicky. Elektronické sledování může být prováděno pouze na základě písemného souhlasu státního zástupce. A v případech, kdy má být použito v bydlíšti nebo zachytit soukromou komunikaci, je vyžadováno soudní povolení. Jak simulované převody, tak elektronické sledování mohou být v naléhavých situacích prováděny bez předběžného povolení, ale musejí být schváleny do 48 hodin s dodatečným povolením. Kromě těchto vyšetřovacích opatření může policie využívat tajné agenty a zachycování a zaznamenávání telekomunikačního provozu pro podplácení zahraničních veřejných činitelů.³⁹ Využití tajných agentů musí být schváleno vrchním soudem v příslušné jurisdikci na návrh vrchního státního zastupitelství; zachycování a zaznamenávání telekomunikačního provozu soudcem na návrh státního zástupce.⁴⁰

56. České orgány činné v trestním řízení uvedly příklady domácích případů korupce, v nichž byly úspěšně použity nefinanční důkazy, včetně svědecké výpovědi o žádosti o úplatek bývalým ministrem v roce 2011 a výslechu svědků a koordinované vyhledávání a zabavení v případě, který nakonec přinesl v roce 2013 pád české vlády (o čemž se dále pojednává v oddíle B odst. 4)). Nicméně navzdory těmto úspěchům, české orgány uvedly překážky k získání a použití takových důkazů, nad rámec obvyklých námitek, které obžalování učiní při podání důkazů u soudu. České orgány se často musejí spoléhat na zahraniční orgány, aby takové důkazy získaly prostřednictvím žádostí o vzájemnou právní pomoc. Významné překážky pro získání účinné vzájemné právní pomoci jsou popsány níže (viz oddíl B (3)). Další komplikací s důkazy získanými ze zahraničí spočívá v tom, že tyto důkazy nemusely být získány v souladu s českým procesním právem, kvůli čemuž by mohly být v soudním řízení shledány jako nepřijatelné. Dalším významným problémem je přístup k informacím na platformách sociálních sítí a serverech provozovaných v zahraničí zahraničními společnostmi. Nové elektronické komunikační technologie také představují potíže, zejména kvůli šifrovacím technologiím.

iii. Analytické zdroje

57. Při hodnotící návštěvě vyjádřil jeden z účastníků z vrchního státního zastupitelství obavy ohledně úrovně dostupných zdrojů pro provedení potřebné analýzy finančních a elektronických údajů k dokončení vyšetřování zahraničního podplácení. Tento účastník byl přesvědčen, že analytická kapacita vrchního státního zastupitelství a NCOZ by měla být pro tento účel naléhavě posílena. Vrchní státní zastupitelství experimentovalo s využitím národních multidisciplinárních vyšetřovacích týmů na základě zkušeností z různých policejních útvarů, což je praxe, která se ukázala jako užitečná pro vyšetřování, ale ne pro analytickou práci. Přestože se NCOZ domnívala, že její kapacita pro analýzu dat se od sloučení dvou policejních útvarů zlepšila, vrchní státní zastupitelství zjistilo, že je stále zapotřebí více analytiků. Vytyčené priority NCOZ pro analytiku byly korupce při domácím zadávání veřejných zakázek, zločiny související s finančními fondy EU a navrácení aktiv.

58. Po hodnotící návštěvě české orgány objasnily, že v každé sekci i regionální expozituře NCOZ je nasazeno dva až pět analytiků. Zaměřují se především na analýzu finančních toků založených na výpisech z bankovních účtů a elektronické komunikace, jakož i nemovitostí a jiných aktiv fyzických a právnických osob podezřelých z příslušných trestných činů. Používají se také veřejné zdroje informací, včetně médií,

³⁹ Tyto operativně pátrací prostředky jsou k dispozici pro následující trestné činy: 1) trestné činy, jejichž předmětem je maximální trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let; 2) vyjmenované trestné činy korupce; a 3) trestné činy, jejichž trestní stíhání předepisuje mezinárodní úmluva závazná pro Českou republiku.

⁴⁰ V říjnu 2016 zrušil Vrchní soud v Praze odsouzení prominentního politika za korupci z důvodu, že příkazy k zachycení komunikace obsahovaly vady. Příklad byl vrácen krajskému soudu a rozhodnutí o tom, zda byl odposlech povolen oprávněně, se očekává v červnu roku 2017. České orgány vysvětlují, že případ byl předložen Nejvyššímu soudu kvůli stížnosti na porušení zákona

rozhlasu a internetu. Veřejné informace jsou získávány z internetu pomocí bezplatného softwaru (freeware). Tato práce se provádí v rámci trestních řízení, která jsou pod dohledem a na žádost státního zástupce. V návaznosti na návštěvu české orgány uvedly, že počet analytiků a odborníků v oblasti informačních technologií nebyl dostatečný k tomu, aby zpracovával a vyhodnotil vysoký objem a složitost údajů spojených se složitými finančními trestnými činy, jako je například zahraniční podplácení. Na přípravném zasedání, které bezprostředně předcházelo diskusi o návrhu zprávy na plenárním zasedání, poskytly české orgány nové informace. Uvedly, že podle dohody z listopadu 2016 mezi MSp a NSZ mohou VSZ v Praze a Olomouci v roce 2017 zaměstnat deset nových analytiků a dvanáct v roce 2018, a to včetně dvou IT odborníků. Vrchní státní zastupitelství již v roce 2017 zaměstnala sedm analytiků z různých sektorů, aby pracovali v odděleních vážné finanční a hospodářské kriminality.

Komentář

Hodnotitelé naléhavě doporučují, aby české orgány našly přiměřený a vhodný způsob k zajištění dostupnosti odpovídajících analytických prostředků pro vyšetřování případů zahraničního podplácení. Hodnotitelé také doporučují sledovat, zda jsou nové analytické prostředky poskytnuté systému státního zastupitelství dostatečné a efektivně využívány.

b) Využívání společných vyšetřovacích týmů

59. Společné vyšetřovací týmy (SVT) složené z policistů a státních zástupců z České republiky a nejméně jedné další jurisdikce jsou široce využívány; k tomuto dni celkem 42krát, včetně sedmi, které byly s více jurisdikcemi. Pokud jde o nadnárodní podplácení, byl v roce 2011 zřízen společný vyšetřovací tým složený z orgánů činných v trestním řízení z České republiky a další strany Úmluvy, aby se zabýval případem týkající se obranného průmyslu, který se týkal podplácení českého vládního činitele společností z jiné smluvní strany. SVT umožnil orgánům z obou stran vyměňovat si informace a důkazy s malými restrikcemi a bylo dosaženo odsouzení českého úředníka. České orgány vysvětlují, že tyto společné vyšetřovací týmy byly pro tyto případy užitečné kvůli sdílení informací a důkazů, jakož i odborných znalostí. Zkušenosti ze všech společných vyšetřovacích týmů shromažďuje a analyzuje mezinárodní odbor Nejvyššího státního zastupitelství a národní kancelář České republiky v Eurojustu.

Komentář

Hodnotitelé berou na vědomí úspěšné využívání společného vyšetřovacího týmu složeného z policistů a státních zástupců z České republiky a další strany Úmluvy při vyšetřování podplácení českého úředníka společností z jiné strany Úmluvy. Hodnotitelé oceňují, že není vždy proveditelné zřídit společný vyšetřovací tým, ale povzbuzují české orgány, aby v příslušných případech pokračovaly ve využívání této cesty.

c) Nové systémy registrů

60. Od Fáze 3 Česká republika vytvořila řadu iniciativ, aby se informace o podnikatelských transakcích staly transparentnějšími a snadněji přístupnými konkrétním zúčastněným stranám. Tyto iniciativy ve formě tří hlavních registrů – skutečných majitelů, bankovních účtů a smluv – mají potenciál zefektivnit vyšetřování zahraničního podplácení i vyšetřování s tím související. Hodnotící tým přezkoumal činnost těchto nových registrů, aby stanovil přidanou hodnotu, kterou by v tomto ohledu mohly poskytnout.

Evidence skutečných majitelů

61. V roce 2016 byly přijaty právní předpisy, aby byla do 1. ledna 2018 vytvořena evidence skutečných majitelů (BO) pro obchodní korporace a jiné právnické osoby, jakož i pro svěřenské fondy, s cílem splnit povinnosti České republiky vyplývající ze směrnice EU 2015/849. Od zřízení evidence BO se na něm pracuje a vyvíjí se; konkrétní informace o tom, jak bude fungovat, nebyly při návštěvě k dispozici. Hodnotitelé však již viděli nutnost strategičtějšího plánování, pokud jde o jeho rozsah a fungování. MSp

například hodnotící tým varovalo, že dopad evidence na zahraniční podplácení a související vyšetřování (např. praní špinavých peněz, kde je zahraniční podplácení predikativním trestným činem) byl nejasný, protože nebyl dostatek času na přípravu příslušného nařízení (viz také výše v oddíle A odst. 2 písm. b)). Kromě toho byl hodnotící tým informován o možných problémech s evidencí. Řízením evidence nebyla pověřena žádná agentura a systém nebyl plánován za účelem ověřování informací poskytnutých subjekty a dohod požadovaných k evidenci informací o skutečném majiteli. Kromě toho neexistují plány na zavedení trestních sankcí u subjektů, které poskytnou nesprávné informace. Místo toho se předpokládá, že sekundární negativní účinky pro evidovanou osobu budou dostatečně odrazující k poskytnutí nepravdivých informací. České orgány uvádějí, že by nepravdivé informace mohly například vyvolat zájem FAÚ a vyústit ve vyšetřování praní špinavých peněz. Navíc by mohlo dojít k vyšetřování trestného činu podvodu, pokud by byla získána veřejná zakázka na základě nepravdivých informací v evidenci. České orgány potvrzují, že přímý přístup k evidenci skutečných majitelů bude poskytnut všem subjektům a profesím s povinnostmi oznamování podezřelého obchodu v rámci potírání praní špinavých peněz. Kromě toho budou muset nadační fondy zaevidovat své zakladatele.⁴¹

62. Po návštěvě česká vláda potvrdila, že evidence skutečných majitelů ještě nebyla navržena, ale mohla potvrdit, že k němu budou mít přístup orgány státní správy, včetně níže uvedených: soudy v souvislosti se soudním řízením, orgány činné v trestním řízení, daňové úřady, zpravodajské agentury, FAÚ, ČNB, Národní bezpečnostní úřad, Nejvyšší bezpečnostní úřad, MVČR, orgány pro zadávání veřejných zakázek a jakékoli jiné osoby s oprávněným zájmem. Subjekty, které mají povinnosti oznamování podezřelých obchodů v souladu s právními předpisy pro protírání praní špinavých peněz, by k němu také měly mít přístup, aby mohly provést identifikaci a kontrolu (due diligence) klientů. Pro získání přístupu do evidence skutečných majitelů by musela být podána žádost na MSp přes internet. Žádající osoba nebude moci procházet evidencí a obdržet informace na základě žádosti pouze o konkrétní právnické osobě. České orgány potvrzují, že v evidenci by měly být k dispozici informace o konečném skutečném majiteli a vlastnické struktuře těch osob, které poskytly náležitě informace.

Registr bankovních účtů

63. V roce 2016 byly rovněž přijaty právní předpisy k vytvoření centrální evidence bankovních účtů od 1. ledna 2018, pod záštitou ČNB, jenž má sloužit zejména jako další prostředek k boji proti praní špinavých peněz a financování terorismu. V současné době jsou orgány činné v trestním řízení povinny kontaktovat jednotlivé banky, aby získaly informace o bankovním účtu pro účely finančního vyšetřování. Pokud příslušné orgány neznají přesnou banku, která vede účet podezřelého, musejí podat žádost každé bance v České republice. Tento proces je velmi obtížný a časově náročný, někdy trvá měsíce, což zvyšuje riziko úniku informací a může tak ohrozit vyšetřování. Jakmile bude zaveden centrální registr bankovních účtů, orgány činné v trestním řízení podají žádost přímo do registru, který bude mít informace o totožnosti tuzemských i zahraničních vlastníků⁴² účtů v českých „úvěrových institucích“ – bankách a spořitelních a úvěrních družstvech – pod jednou střechou. Úvěrové instituce budou muset do registru denně dodávat aktualizace o klientech. Orgány činné v trestním řízení, včetně NCOZ, se domnívají, že centrální registr bankovních účtů bude významným nástrojem pro posílení finančních vyšetřování, včetně praní špinavých peněz a podplácení zahraničních veřejných činitelů.

Registr smluv

64. Česká republika v roce 2015 rovněž přijala zákon o registru smluv, který vstoupil v účinnost v červenci 2016. České a zahraniční společnosti se státními zakázkami zde musejí uveřejňovat své smlouvy. Registr, který spravuje MVČR, má přispět k vyšší transparentnosti výdajů veřejných prostředků. Podle jedné právnické firmy jsou v Parlamentu zvažovány značné výjimky z povinnosti registrace, jako např. výjimky pro státem vlastněné podniky, což by mohlo znamenat, že registr nebude mít žádný význam. Kromě toho se také diskutuje o výjimce za účelem ochrany obchodního tajemství. NCOZ zdůraznila, že registr smluv je

⁴¹ Povinnost registrovat zakladatele nadačního fondu je již zavedena podle § 34 písm. d) zákona č. 304/2013 Sb.

⁴² Podle zákona č. 300/2016 Sb. budou informace o zahraničních majitelích účtů zahrnovat jméno majitele, datum založení/zrušení účtu, vedoucí úředníky a data, kdy se stali vedoucími úředníky.

především nástrojem prevence a že je nepravděpodobné, že by povinné subjekty uveřejňovaly smlouvy, o kterých vědí, že byly získány díky korupci. Existuje také možnost falšovat registrované dokumenty. Navíc jsou uveřejňovány pouze smlouvy s českou vládou, a proto by tento nástroj mohl mít malý význam pro stíhání zahraničního podplácení. Na druhou stranu by se mohl ukázat jako užitečný pro strany Úmluvy, které usilují o vzájemnou právní pomoc od české vlády týkající se podezření z podplácení českých úředníků společnostmi a jednotlivci spadajícími pod jejich jurisdikci.

Komentář

Hodnotitelé berou na vědomí tři nové systémy registrů v České republice. Zatím se jako nejslibnější jeví český centrální registr bankovních účtů, protože poskytne orgánům činným v trestním řízení sjednocený a přímý přístup k informacím o bankovních účtech, což významně ušetří čas a snižuje možnost úniku informací. Evidence skutečných majitelů by také mohla poskytnout významnou přidanou hodnotu, ale stále se vyvíjí a byly zjištěny potenciální problémy, které by mohly jeho využití při vyšetřování zahraničního podplácení ohrozit. Registr smluv by mohl sloužit jako užitečný nástroj pro reakce na žádosti o vzájemnou právní pomoc stran Úmluvy, které vyšetřují podplácení českých úředníků společnostmi a jednotlivci z jejich jurisdikcí. Vedoucí hodnotitelé proto doporučují, aby Pracovní skupina používání těchto nových registrů při vyšetřování zahraničního podplácení a vývoj praxe sledovala.

B3 Mezinárodní justiční spolupráce

65. Do konce Fáze 3 Česká republika pouze částečně implementovala doporučení č. 4 Pracovní skupiny k uchování statistik o počtu odeslaných a přijatých žádostí o mezinárodní justiční spolupráci ohledně podplácení zahraničních veřejných činitelů. Nebyla schopna poskytnout komplexní statistiky o příchozích a odchozích žádostech o mezinárodní právní pomoc týkající se zahraničního podplácení, protože do tohoto procesu bylo zapojeno mnoho kanálů. Tato část zprávy hodnotí pokrok ohledně doporučení č. 4. Posuzuje také účinnost reakcí České republiky na žádosti o mezinárodní právní pomoc, podané od Fáze 3 stranami Úmluvy a týkající se zahraničního podplácení.

66. Česká republika stále není schopna poskytovat úplné údaje o příchozích a odchozích žádostech o mezinárodní justiční spolupráci, které se týkají zahraničního podplácení. V odpovědích v dotazníku Fáze 4 byly poskytnuty pouze souhrnné informace o odchozích žádostech a informace od krajských státních zastupitelství a Nejvyššího státního zastupitelství o příchozích žádostech. V době návštěvy zahájilo MSp projekt na vytvoření pilotní databáze, která by obsahovala informace o mezinárodní justiční spolupráci. Projekt by měl být vypracován nejdříve v roce 2019. Mezitím poskytly české orgány následující údaje. V letech 2014, 2015 a 2016 obdržela krajská státní zastupitelství celkem 9 037 žádostí o mezinárodní právní pomoc. České orgány uvádějí, že drtivá většina těchto žádostí byla vyřízena během jednoho až čtyř měsíců, a pokud došlo k prodlevám, bylo to často kvůli potřebě přeložit dokumentaci. Údaje nejsou rozděleny podle základního trestného činu, a proto není známo, zda některá z těchto žádostí souvisela se zahraničním podplácením. Ve stejném období obdrželo Nejvyšší státní zastupitelství 200 až 300 žádostí ročně. Tři z těchto žádostí byly obdrženy od stran Úmluvy ohledně zahraničního podplácení a byly vyřízeny do jednoho až šesti měsíců. V letech 2014, 2015 a 2016 iniciovaly české úřady celkem 6 182 žádostí o mezinárodní právní pomoc. Údaje nejsou rozděleny podle druhu trestného činu, a proto není známo, zda se nějaká žádost týkala zahraničního podplácení. Během návštěvy se však orgány odvolávaly na několik odchozích žádostí o mezinárodní právní pomoc, včetně žádostí straně Úmluvy. Orgány této strany vyvíjely maximální úsilí proto, aby účinně reagovaly v mezích své právní úpravy. Získání mezinárodní právní pomoci od strany, která není stranou Úmluvy, bylo zpočátku zpožděno.⁴³

⁴³ Pro Českou republiku probíhá nejučinnější spolupráce ve vzájemné právní pomoci mezi členy EU z důvodu harmonizace různých aspektů právních systémů a přímého kontaktu mezi orgány odpovědnými za vzájemnou právní pomoc, Eurojustem, Evropskou soudní sítí a dalšími sítěmi či odborníky. Česká republika také efektivně spolupracovala s některými stranami Úmluvy, které nejsou členy EU, díky pravidelným konzultacím o případech a přímým kontaktům mezi příslušnými orgány.

67. Odpovědi na dotazy zaslané všem stranám Úmluvy ohledně jejich zkušeností s Českou republikou v oblasti mezinárodní justiční spolupráce byly omezené, protože odpovědělo pouze pět stran, z nichž jen tři skutečně žádaly o vzájemnou právní pomoc od České republiky v případech korupce. Jedna strana zaslala v letech 2012 až 2016 do České republiky šest žádostí. Všechny žádosti byly vyřízeny efektivně, s dobou odpovědi mezi dvěma až méně než čtyřmi měsíci. Druhá strana zaslala jednu žádost s blíže neurčeným datem, která v tuto chvíli vyřizuje. Spolupráce s Českou republikou byla velmi užitečná, ale došlo k určitému zpoždění v důsledku nutnosti přeložit dokumenty. Třetí strana zaslala od roku 2010 tři žádosti týkající se korupce. Celkově tato strana obdržela dobrou spolupráci v souvislosti s různými žádostmi, ale poznamenala, že některé žádosti jsou po jednom až dvou letech stále nevyřízené.

68. České orgány informovaly hodnotící tým o nových právních předpisech upravujících mezinárodní justiční spolupráci (zákon č. 104/2013 Sb.) – zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních – , jenž vstoupil v platnost v lednu 2014. Nový zákon upravuje zpracování příchozích a odchozích žádostí o mezinárodní právní pomoc a specifikuje, že většinu žádostí o mezinárodní právní pomoc mají vyřizovat buď krajská státní zastupitelství (pro předběžné žádosti), nebo krajské soudy (všechny ostatní žádosti). Tento přístup by měl podporovat specializaci a rozvoj odborných znalostí v těchto orgánech a zjednodušit úřední cestu se zahraničními protějšky. Také by mělo být mnohem snazší shromažďovat data, protože v procesu vzájemné právní pomoci je nyní zapojeno méně orgánů. (Informace o návrhu zákona pro implementování evropského vyšetřovacího příkazu jsou uvedeny výše v oddíle A odst. 2 písm. e).)

Komentář

Doporučení č. 4 z Fáze 3 k vedení statistik o počtu oficiálních žádostí o mezinárodní právní pomoc, které byly zaslány a obdrženy v souvislosti s podplácením zahraničních veřejných činitelů, zůstává implementováno pouze částečně. Českým orgánům se však podařilo sestavit poměrně významné, i když neúplné statistiky příchozích a odchozích žádostí o mezinárodní právní pomoc týkajících se zahraničního podplácení. Navíc ty strany Úmluvy, které reagovaly na průzkum ohledně mezinárodní justiční spolupráce, byly obecně pozitivní, pokud jde o praxi České republiky v reakcích na žádosti o mezinárodní právní pomoc týkající se korupce. Hodnotitelé kladně poznamenávají, že nová legislativa zjednodušuje kanály pro žádosti o mezinárodní justiční spolupráci a do roku 2017 by měla fungovat nová databáze pro sestavování informací o mezinárodní právní pomoci. Hodnotitelé proto doporučují sledovat, zda nové přehlednější kanály pro mezinárodní justiční spolupráci v kombinaci s databází, jakmile bude funkční, umožní České republice účinně implementovat doporučení č. 4 z Fáze 3.

B4 Nezávislost policie a státních zástupců

69. Na konci procesu hodnocení Fáze 3 nebylo implementováno doporučení č. 3 Pracovní skupiny k přijetí kroků za účelem zajištění větší nezávislosti státních zástupců, aby nebyly nikdy brány v úvahu politické faktory zakázané článkem 5 Úmluvy. Toto doporučení vzešlo ze znepokojení Pracovní skupiny týkajícího se dlouhodobých obvinění, že trestní stíhání korupce na vysoké úrovni byla utulána politickým zásahem.⁴⁴ V době poslední zprávy o implementaci doporučení ve Fázi 3 projednávala Legislativní rada vlády navržené právní předpisy pro zavedení nových záruk nezávislých vyšetřování a nezávislosti státních zastupitelství. Ačkoliv se dosud neimplementované doporučení Fáze 3 zaměřuje na nezávislost státních zastupitelství, hodnotící tým se domníval, že je důležité zvážit implementaci článku 5 všemi orgány činnými v trestním řízení, a to zejména vzhledem k tomu, že česká policie pracuje pod dohledem státních zastupitelství.

70. Hodnotící tým nenalezl žádné náznaky politického zasahování do vyšetřování nebo rozhodování státních zastupitelství v případech zahraničního podplácení. Kromě toho české orgány nedávno vyšetřovaly a trestně stíhaly dva politicky velmi citlivé případy domácí korupce – jeden případ zahrnující vysoce postavené vládní úředníky, politiky a lobbyisty, který způsobil pád vlády v roce 2013, a případ korupce při zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany. Osvobozující rozsudek v prvním případě je nyní předmětem odvolání a osvobozující rozsudky v druhém případě jsou konečné. Přestože jsou tyto případy domácí povahy, zdá se, že prokazují, že vyšetřovací orgány i orgány trestního stíhání jsou ochotny a schopny řešit velmi citlivé případy. Právní předpisy na zvýšení nezávislosti státních zástupců však dosud nebyly přijaty.

71. Právní předpisy probírané ve Fázi 3 za účelem zvýšení nezávislosti státních zastupitelství nebyly dosud přijaty.⁴⁵ Tyto předpisy by vládě například poskytly pravomoc jmenovat nejvyššího státního zástupce na návrh ministra spravedlnosti na období sedmi let s možností prodloužení pro jedno další funkční období.⁴⁶ Nejvyšší státní zástupce by mohl být odvolán pouze v kárném řízení vedeném kárným soudem – specializovaným orgánem v rámci Nejvyššího správního soudu. V současné době je nejvyšší státní zástupce jmenován vládou na návrh ministra spravedlnosti a může být odvolán na návrh ministra bez udání důvodu. Nejvyšší státní zastupitelství vysvětlilo, že je zde nedostatek politické vůle přijmout potřebnou legislativu v důsledku neshod mezi politickými stranami a že je nepravděpodobné, že by byla přijata před volbami v tomto roce. Zástupce Nejvyššího státního zastupitelství vysvětlil, že se musí dostavit před Legislativní radu vlády, aby odpověděl na otázky, proč státní zastupitelství potřebuje takovou administrativní nezávislost.

72. Podle současného legislativního rámce musejí policejní orgány dodržovat všechny pokyny, které vydal orgány státního zastupitelství, včetně rozhodnutí o ukončení vyšetřování, a to i tehdy, pokud se zdají být špatné. Na druhou stranu, nesmějí dodržovat protiprávní příkazy a v takových případech mají právo ohlásit svůj nesouhlas až Nejvyššímu státnímu zastupitelství. Neexistuje však možnost například iniciovat soudní přezkum rozhodnutí Nejvyššího státního zastupitelství, pokud s ním policie nesouhlasí. Podle MV to není problém, protože zaměstnanci Nejvyššího státního zastupitelství mají vysokou míru integrity. Nicméně kdyby orgány státního zastupitelství daly policii pokyn, aby vyšetřovala nebo nevyšetřovala to, co potenciálně odráží politické zájmy, nakonec by neexistovala oficiální cesta, jak by policie mohla získat nezávislý pohled mimo systém státního zastupitelství. Rovněž se nezdá, že by některá třetí zúčastněná strana mohla získat nezávislé přezkoumání takového rozhodnutí mimo systému státního zastupitelství. To také

⁴⁴ Viz Pracovní skupina (2013), *Zpráva z 3. fáze o provádění Úmluvy OECD o boji proti podplácení v České republice*, odst. 97.

⁴⁵ Viz Pracovní skupina (2013), *Zpráva z 3. fáze o provádění Úmluvy OECD o boji proti podplácení v České republice*, odst. 99

⁴⁶ Navrhovaná legislativa stanoví minimální kritéria pro jmenování nejvyššího státního zástupce, včetně odborných znalostí. Musí absolvovat magisterské studium v oboru práva nebo právních věd na české vysoké škole akreditované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Žadatel musí rovněž absolvovat závěrečnou zkoušku zaměřenou na oblasti práva a praxe relevantní pro státní zastupitelství, která se provádí před zkušební komisí jmenovanou ministrem spravedlnosti. Navrhovaná legislativa také stanoví, že každá funkce státního zástupce bude vybrána radou po počátečním prověření na základě minimálních kritérií. Tato rada by měla zvážit znalosti a schopnost žadatele řádně aplikovat právní nástroje nezbytné pro výkon funkce státního zástupce. Navrhovaná legislativa navíc vyžaduje, aby nejvyšší státní zástupce měl alespoň 15 let právní praxe a 10 let praxe v úřadu státního zástupce.

zdůrazňuje význam zajištění nezávislého systému státního zastupitelství.

73. Dále dne 2. února 2017 požádala Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém usnesení ze dne 2. února 2017 o legislativní změny vztahující se k závěrům obsaženým v závěrečné zprávě vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny⁴⁷, které by v případě zavedení měly přímý dopad na pravomoci státního zastupitelství. Po hodnotící návštěvě pověřil předseda vlády ministra spravedlnosti přípravou posouzení návrhů uvedených v závěrečné zprávě. Ministerstvo spravedlnosti připravilo podrobnou analýzu a dospělo k závěru, že není zapotřebí legislativních ani jiných opatření. Vláda přijala stanovisko svým usnesením č. 418 ze dne 31. května 2017. MSp a Nejvyšší státní zastupitelství hodnotící tým informovaly, že legislativní iniciativy by zbavily orgány státního zastupitelství jejich úlohy dohledu v přípravných řízeních a jejich práva osobně vykonávat jednotlivé úkony trestního řízení nebo vést celá vyšetřování namísto policejního orgánu. Tyto požadované iniciativy by představovaly významnou změnu v úloze policistů a státních zástupců v České republice. Vedoucí hodnotitelé poznamenávají, že podle požadovaných legislativních změn by policie měla větší nezávislost vůči orgánům státního zastupitelství, ale není jasné, jaká bezpečnostní opatření by měla být zavedena, aby se zajistilo, že policejní rozhodování nemůže být ovlivněno politickými faktory.

Komentář

Neexistují žádné náznaky toho, že by politické faktory uvedené v článku 5 Úmluvy ovlivnily vyšetřování nebo rozhodování státních zástupců ohledně případů zahraničního podplácení v České republice. Hodnotitelé se však domnívají, že návrh, který je v Parlamentu a který obsahuje záruky pro nejvyššího státního zástupce před bezdůvodným odvoláním, je důležitou a rozumnou iniciativou k zajištění nezávislosti státního zástupce a naléhavě požadují přijetí vhodných právních předpisů bez dalšího prodlení. Dokud nebudou přijaty tyto právní předpisy, doporučení č. 3 z Fáze 3 zůstane neimplementováno.

Hodnotitelé navíc vítají skutečnost, že vláda přijala usnesení o tom, že podle závěrečné zprávy vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny není zapotřebí legislativních ani jiných opatření, zejména proto, že by tyto iniciativy mohly mít dopad na pravomoci státního zastupitelství. Vedoucí hodnotitelé doporučují sledovat a ověřit, zda budou podobné legislativní iniciativy v budoucnu znovu požadovány, zejména s cílem posoudit, zda jsou takové iniciativy v souladu s článkem 5.

B5 Výsledky stíhání

a) Sankce za zahraniční podplácení

74. Na konci Fáze 3 byla dvě doporučení Fáze 3 pro Českou republiku týkající se sankcí neuzavřena. Doporučení 5(b) sestavit statistiky o sankcích v případech podplácení po odsouzení a podle dohod o vině a trestu nebylo implementováno. Doporučení 2(d) zvýšit konfiskaci výnosů z trestné činnosti v příslušných případech zahraničního podplácení, bylo implementováno částečně. Doporučení 5(b) bylo považováno za neimplementované, protože nebyly poskytnuty statistické údaje o sankcích uložených v případech domácího podplácení. Česká republika jednoduše informovala Pracovní skupinu o tom, že v případech zahraničního podplácení nebyly uplatněny žádné sankce. Doporučení 2(d) bylo považováno za částečně implementované, protože i když konfiskace neustále narůstala v případech praní špinavých peněz a domácí korupce, v případech zahraničního podplácení nebyla konfiskace ještě uplatněna. Ve Fázi 3 Pracovní také doporučila sledování, jak se v praxi uplatňují sankce a konfiskace v probíhajících a budoucích případech zahraničního podplácení, neboť se zjistilo, že v případech domácího podplácení Česká republika uložila vysoký podíl podmíněných trestů odnětí svobody a malý podíl trestů v podobě pokut, které byly navíc relativně nízké.

75. Doposud nebyly v České republice trestně stíhány žádné případy podplácení zahraničních státních

⁴⁷ Závěrečná zpráva se zabývá činnostmi Policejního prezidia České republiky, ÚOOZ a státních zástupců Vrchního státního zastupitelství v Olomouci v souvislosti s reorganizací ÚOOZ a ÚOKJD Policie ČR, která vstoupila v platnost dne 1. srpna 2016.

úředníků, a proto nebyly pro tento trestný čin uloženy žádné sankce pro fyzické či právnické osoby. Česká republika však vypracovala komplexní statistiky o sankcích za domácí podplácení uložené fyzickým a právnickým osobám.

76. Pokud jde o sankce pro fyzické osoby odsouzené za domácí podplácení, poskytla Česká republika následující informace. V období od roku 2012 do října 2016 bylo 98 fyzických osob sankcionováno za nabízení, slibování nebo poskytování úplatků domácím veřejným činitelům. Z nich byli 4 (4,1 %) odsouzeni k trestu odnětí svobody, 79 (80,6 %) bylo odsouzeno k podmíněnému odnětí svobody a 15 (15,3 %) nebylo odsouzeno k výkonu trestu odnětí svobody. Kromě toho bylo 25 fyzickým osobám uloženo zaplatit peněžité trest (25,5 %), zatímco konfiskace byla uložena 19 fyzickým osobám (19,4 %). Z uložených peněžitých trestů bylo 76 % ve výši 100 000 Kč (přibližně 3 700 EUR) nebo méně a 96 % ve výši 200 000 Kč (přibližně 7 400 EUR) nebo méně. České orgány hodnotící tým informovaly, že v listopadu 2016 vydal Nejvyšší soud společně s Nejvyšším státním zastupitelstvím tiskovou zprávu oznamující, že začnou měnit praxi týkající se sankcí pro fyzické osoby častějším použitím peněžitých trestů jako alternativního nebo doplňkového trestu k trestu odnětí svobody. Za účelem dosažení tohoto cíle uspořádali Nejvyšší soud a Nejvyšší státní zastupitelství ve spolupráci s Justiční akademií řadu seminářů k tomuto tématu pro soudce, státní zástupce, policii a pracovníky Probační a mediační služby.

77. Za domácí korupci byly od Fáze 3 odsouzeny dvě právnické osoby. Obě právnické osoby byly finančními institucemi. Byly jim uloženy peněžité tresty ve výši 5 milionů Kč (přibližně 189 000 EUR) a 3 miliony Kč (přibližně 113 500 EUR). Česká republika také poskytla souhrnné údaje o sankcích za ostatní hospodářské trestné činy v letech 2012 až 2015. Byly poskytnuty údaje o celkové výši pokut uložených všem společnostem odsouzeným za každý z těchto trestných činů za rok. Průměrná pokuta za každou kategorii trestných činů se pohybovala v rozmezí přibližně od 4 030 Kč do 40 000 Kč (přibližně 150 EUR až 1 478 EUR). Během tohoto období bylo pět společností odsouzeno za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění s průměrnou pokutou 4 000 Kč (přibližně 150 EUR). Zdá se, že během této doby nebyla žádná právnické osobě uložena žádná konfiskace. Byly však uloženy další sankce, včetně zveřejnění rozsudku, zákazu činnosti a zrušení právnické osoby.

78. Hodnotitelé poznamenávají, že ačkoli se sankce uložené fyzickým a právnickým osobám mohou zdát relativně nízké, není možné stanovit, zda byly uloženy účinné, přiměřené a odrazující, aniž by byla známa fakta případů, včetně hodnoty úplatků a povahy a hodnoty získaných výnosů. Soukromí právníci provozující praxi však při návštěvě uvedli, že sankce uložené právnickým osobám jsou nedostatečné, přičemž často nepřesahují částku 10 000 Kč (370 EUR). Jak je zmíněno v ostatních částech této zprávy, obecná shoda nevládních účastníků při návštěvě byla v tom, že ve velkých případech by musely padnout přísné sankce, aby se zvýšilo povědomí soukromého sektoru o rizicích zahraničního podplácení. Kromě toho zástupce realitního odvětví uvedl, že nejúčinnější sankcí je diskvalifikace z veřejných zakázek a že všechny ostatní sankce jsou jen „doplňující“. Jeden zástupce vrchního státního zastupitelství uvedl, že zejména finanční sankce by měly být přísnější, ale pro soudy je vymáhání peněžitých trestů administrativně velmi komplikované, a v důsledku toho se zdráhají tyto tresty ukládat. Týž zástupce vrchního státního zastupitelství se rovněž domníval, že soudci by mohli ocenit školení o výpočtu přiměřených finančních sankcí.

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že Česká republika plně implementovala Doporučení 5(b) z Fáze 3 k sestavení statistik o sankcích v případech podplácení po odsouzení a podle dohod o vině a trestu. Nicméně vzhledem k tomu, že Česká republika dosud neodstíhala žádný případ zahraničního podplácení, doporučení 2(d) ke zvýšení konfiskace výnosů z trestné činnosti v příslušných případech zahraničního podplácení je i nadále implementováno jen částečně. Hodnotitelé dále poukazují na to, že finanční sankce uložené fyzickým osobám v případech domácího podplácení a právnickým osobám za jiné hospodářské trestné činy jsou extrémně nízké. Přestože není možné posoudit, zda jsou efektivní, přiměřené a odrazující, vzhledem k potřebě posuzovat i skutečnosti případu, hodnotitelé byli nevládními zainteresovanými stranami a orgány státního zastupitelství informováni, že tyto sankce jsou

nedostatečné. Hodnotitelé proto doporučují pokračovat ve sledování sankcí uložených v případech domácího a zahraničního podplácení. Rovněž doporučují, aby bylo prioritně uspořádáno školení pro soudy, které by pomohlo soudcům s komplikovaným úkolem při výpočtu vhodných peněžitých trestů v případech korupce.

b) Zveřejňování dohod o vině a trestu a o soudních rozhodnutích

79. Na konci hodnocení České republiky ve Fázi 3 doporučení 5(a) Pracovní skupiny zveřejňovat co nejvíce informací o dohodách o vině a trestu nebylo splněno. Pracovní skupina chtěla, aby Česká republika zveřejnila zejména důvody a podmínky těchto dohod, odsouzené právnické nebo fyzické osoby a dohodnuté sankce. Pracovní skupina proti podplácení měla za to, že nestačí poskytnout přístup prostřednictvím zákona o přístupu k informacím. Pracovní skupina také označila používání těchto dohod v praxi u podplácení zahraničních veřejných činitelů jako téma pro následné sledování. Hodnotitelé se zabývali touto otázkou a tématem s tím souvisejícím – v České republice by všechna konečná soudní rozhodnutí o odsouzení nebo osvobození obžalovaných, obviněných ze zahraničního podplácení, nemusela být nutně automaticky zveřejněna.

Dohody o vině a trestu za zahraniční podplácení

80. Dohody o vině a trestu jsou pro některé druhy trestných činů, včetně zahraničního podplácení možné od září 2012. Dohoda o vině a trestu musí být schválena soudem a jejím výsledkem je odsouzení. Dohody o vině a trestu se doposud používají jen zřídka. Například v roce 2015 bylo prostřednictvím dohod o vině a trestu uzavřeno pouze 0,13 % všech trestních stíhání. Kromě toho se žádná z nich netýkala právnických osob. V letech 2013 až 2015 byly prostřednictvím dohod o vině a trestu vyřešeny pouze čtyři případy stíhání korupce. Všechny se týkaly domácího podplácení. Během hodnotící návštěvy Nejvyšší státní zastupitelství konstatovalo, že používání dohod o vině a trestu se mírně zvyšuje, ale dodalo, že obžalovaní v České republice nemají o dohody o vině a trestu zájem, protože doufají, že budou osvobozeni. Obžalovaní mají také tradiční pohled na trestní právní systém a očekávají, že státní zástupci prokáží případy u soudu. Okresní státní zastupitelství Brno uvedlo, že dohody o vině a trestu se používají hlavně u méně závažných případů. A státní zástupci je obvykle nechťejí používat, protože mají dostatečné důkazy, aby při soudním řízení dosáhli odsouzení. České orgány také zdůraznily, že dohody o vině a trestu se doposud používaly pouze v malých, jednoznačných případech, kdy skutečnosti nejsou sporným bodem, jako jsou případy trestní újmy. Uvádějí, že dohody o vině a trestu by pravděpodobně nebyly v případech zahraničního podplácení kvůli jejich velikosti a složitosti použity. Domnívají se, že Pracovní skupina plně nerozuměla tomu, že dohody o vině a trestu nejsou pro zahraniční podplácení relevantní, když ve Fázi 3 učinila doporučení o nich zveřejňovat informace.

81. Dohody o vině a trestu jsou schvalovány soudy a vždy mají formu rozsudku. Skutečnost odsouzení právnické osoby je vždy registrována, stejně jako všechna odsouzení týkající se právnických osob. Rozhodnutí zveřejnit dohody o vině a trestu týkající se fyzických a právnických osob je nezávazné (ponechané volnému uvážení). Proto od Fáze 3 Česká republika nepřijala žádné kroky k řešení doporučení Pracovní skupiny ke zveřejnění všech dohod o vině a trestu, včetně totožnosti odsouzených osob, právnických i fyzických, důvodů a podmínek těchto dohod a dohodnutých sankcí. Během návštěvy se zástupci soudnictví ptali, jaká by byla výhoda zveřejňování dohod o vině a trestu ohledně případů zahraničního podplácení, a pochybovali o tom, zda by jim veřejnost rozuměla nebo měla o tyto informace zájem.

Soudní rozhodnutí v případech zahraničního podplácení

82. Přestože jsou soudní řízení vedená v České republice veřejně, pouze zlomek soudních rozhodnutí je zveřejňován. Rozhodnutí Ústavního soudu a Nejvyššího soudu jsou zveřejňována automaticky. Rozhodnutí nižších soudů, která tvoří převážnou většinu, jsou zveřejňována zpravidla pouze tehdy, pokud se týkají významného právního vývoje, který je považován za „veřejný zájem“. O tom, jaká soudní rozhodnutí se

zveřejní, rozhoduje panel soudců se značnými teoretickými znalostmi. Pokud soudci v panelu na zveřejnění určitého rozsudku neshodnou, postoupí danou otázku druhému panelu. Pokud není stále dosaženo shody, předkládá se otázka Nejvyššímu soudu. Rozsudky, které jsou schváleny ke zveřejnění, jsou k dispozici na internetu.

83. České orgány dále vysvětlují, že v souladu se současnou praxí jsou rozsudky, zejména u vyšších soudů, zveřejňovány, pokud obsahují výklady některých právních pojmů nebo jsou z hlediska právních odborníků zajímavé. Tyto zveřejněné rozsudky slouží jako pokyny pro soudní výklad, ale nejsou obvykle využívány veřejností, která obvykle nemá dostatečný stupeň znalostí, aby je mohla řádně využít. České orgány také uvádějí, že kromě administrativní zátěže by zveřejňování všech soudních rozhodnutí vedlo k chaotickému porozumění právní vědy, neboť by bylo nutné přezkoumat velké množství rozsudků stejné právní problematiky a rozsudky nižších soudních instancí nemají tak významný a závazný účinek jako rozsudky vyšších soudů. České orgány se proto domnívají, že pokyny, příručky a komentáře poskytují veřejnosti efektivnější soudní interpretační nástroje.

84. Pokud rozsudek není zveřejněn, jediným způsobem, jak jej získat, je prostřednictvím zákona o přístupu k informacím. Zástupci občanské společnosti takovou úpravu neshledali jako vhodnou. Zástupci právníků a soukromého sektoru vyjádřili značný zájem o automatický přístup k soudním rozsudkům v případech korupce, včetně zahraničního podplácení, zejména k těm, které vykládají výjimku pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ v TOPO. Uvedli, že potřebují tyto informace k tomu, aby mohli stanovit a zavést účinná opatření pro dodržování předpisů. Čeští soudci vyjádřili ohledně hodnoty zveřejňování případů zahraničního podplácení nebo korupce v širším měřítku pochybnosti. Nevěří, že má veřejnost zájem o technické právní diskuse, a dokonce si myslí, že by je mohla špatně interpretovat.

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčení, že je účelný přístup k soudním rozsudkům ohledně zahraničního podplácení nezbytný, aby bylo zajištěno, že sankce za zahraniční podplácení budou účinné, přiměřené a odrazující tak, jak to požaduje Úmluva. Jejich zveřejňování je také nezbytné kvůli zvyšování povědomí o rizicích zahraničního podplácení a pro zajištění toho, aby české společnosti pochopily, jak tato rizika zvládnout účinnými opatřeními pro dodržování předpisů. Veřejná diskuse a debata o stíhání zahraničního podplácení by navíc byla zveřejněním soudních rozhodnutí posílena. Na druhou stranu se hodnotitelé domnívají, že s ohledem na informace o omezeném využívání dohod o vině a trestu v případech korupce nemusí být doporučení 5(a) z Fáze 3 zveřejňovat dohody o vině a trestu relevantní. Doporučují však sledovat transparentnost takových dohod v případě, že se tato praxe změní, včetně důvodů pro využití dohod o vině a trestu, identity odsouzených osob a uložených sankcí a trestů. Kromě toho doporučují, aby Česká republika přijala v rámci svého právního systému proveditelné a patřičné kroky k zajištění, že veškeré rozsudky týkající se podplácení zahraničních veřejných činitelů budou automaticky zveřejněny.

c) Trestný čin praní špinavých peněz

85. Na konci procesu hodnocení Fáze 3 Česká republika pouze částečně implementovala doporučení 6(b) Pracovní skupiny z Fáze 3 uplatňovat trestné činy praní špinavých peněz spojených se zahraničním podplácením. Pracovní skupina pozitivně zhodnotila nárůst odsouzení za praní špinavých peněz, i když žádné z nich nezahrnovalo zahraniční podplácení jako predikativní trestný čin. Kromě toho byla Pracovní skupina povzbuzena, že české orgány uspořádaly několik seminářů o tom, jak zvýšit stíhání trestných činů praní špinavých peněz. Workshopy však neměřily specificky na případy zahrnující zahraniční podplácení jako predikativní trestný čin. České orgány skutečně dosud nestíhaly žádný případ praní špinavých peněz pocházejících ze zahraničního podplácení.

86. České orgány doposud neposkytly speciální školení ke zvýšení stíhání trestných činů praní špinavých peněz, u nichž je zahraniční podplácení predikativním trestným činem. Potřeba takového školení je zdůrazněna právní nezbytností prokázat v České republice, že výnosy, které jsou předmětem trestního

stíhání praní špinavých peněz, byly odvozeny z trestného činu. Přestože odsouzení predikativního trestného činu není nutné a specifický predikativní trestný čin zahraničního podplácení nemusí být prokázán, aby bylo prokázáno, že výnosy byly získány spácháním trestného činu, je stále důležité, aby orgány činné v trestním řízení měly vysokou úroveň znalostí o účinném stíhání případů praní špinavých peněz, které se konkrétně týkají zahraničního podplácení. Metodiky pro praní špinavých peněz z výnosů ze zahraničního podplácení nemusejí být nutně stejné jako při praní špinavých peněz z výnosů z jiných trestných činů, zejména proto, že výnosy jsou často získávány prostřednictvím smlouvy o legálním podnikání (např. zadávání veřejných zakázek, koncese na ropu a zemní plyn) v protikladu s nezákonným podnikáním (např. pašování drog a lidí).

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že v České republice je zapotřebí specifické školení o stíhání trestných činů praní špinavých peněz spojených se zahraničním podplácením, a to i kvůli nutnosti dokázat, že výnosy byly získány spácháním trestného činu. Hodnotitelé proto mají za to, že doporučení 6(b) z Fáze 3 zůstává částečně implementováno, a doporučují, aby Česká republika podnikla kroky k cílenému školení bez dalšího prodlení.

d) Trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

87. Na konci procesu hodnocení České republiky ve Fázi 3 bylo doporučení 7(a) Pracovní skupiny z Fáze 3 k zajištění, aby trestní a správní sankce za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění v souvislosti s případy zahraničního podplácení byly účinné, přiměřené a odrazující, posouzeno jako neimplementované. Doporučení vzniklo ve Fázi 3, neboť správní sankce za účetnictví, které není vedeno správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů podle zákona o účetnictví byly založeny výhradně na hodnotě aktiv v držení účetní jednotky.⁴⁸ Pracovní skupina byla obzvláště znepokojena důsledky pro fiktivní společnosti, které často vlastní omezená nebo žádná aktiva.

88. České orgány neuvádějí žádné legislativní změny, které by zjištěný problém týkající se správních sankcí za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění řešily. Uvádějí, že změny trestního zákoníku a trestního řádu, k nimž došlo od Fáze 3 za účelem významného zvýšení konfiskací a propadnutí majetku, by mohly mít pozitivní dopad na celkové sankce za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění. To však výslovně neřeší obavy Pracovní skupiny ohledně správních sankcí. Kromě toho údaje poskytnuté českými orgány o ukládání trestních sankcí od roku 2014 do roku 2016 za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění nenaznačují robustní využívání peněžitých trestů. Z 379 fyzických osob odsouzených v tomto období za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 trestního zákoníku bylo uděleno pouze 13 peněžitých trestů. A ze 14 právnických osob odsouzených za stejné období byla pouze jedna předmětem peněžitého trestu.

Komentář

Hodnotitelé se domnívají, že doporučení 7(a) Pracovní skupiny z Fáze 3 k zajištění, aby sankce za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění byly účinné, přiměřené a odrazující, zůstává neimplementováno. Správní sankce za účetnictví, které není vedeno správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů zůstávají vázány na hodnotu aktiv držených společnostmi a peněžité sankce se za trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění ukládají podle trestního zákoníku jen zřídka. Hodnotitelé proto doporučují, aby Česká republika plně implementovala doporučení 7(a) z Fáze 3 bez zbytečného odkladu.

⁴⁸ Podle zákona o účetnictví byla maximální správní pokuta za v zákoně vyjmenované přestupky týkající se vedení účetnictví stanovena na 3 % nebo 6 % celkových aktiv účetní jednotky.

C. ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH OSOB

C.1 Odpovědnost právnických osob

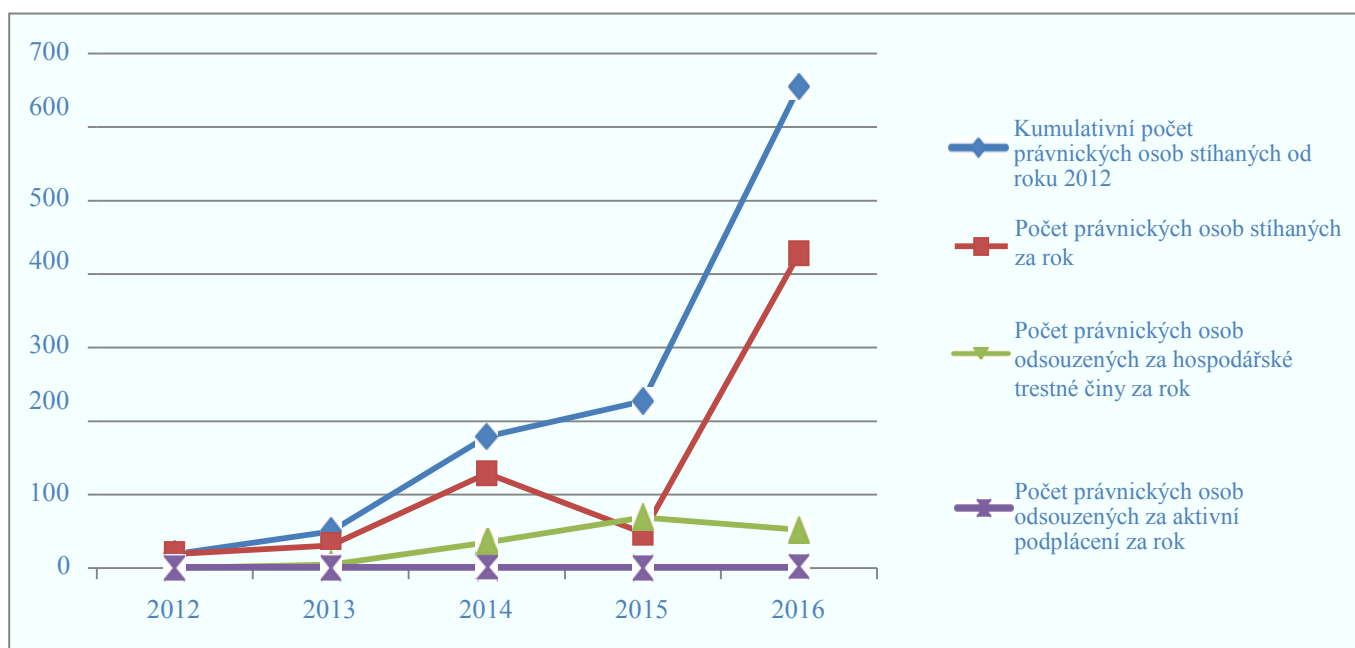
Přehled

89. Ve Fázi 3 byla Pracovní skupina se zákonem České republiky o trestní odpovědnosti právnických osob (TOPO), který nabyl účinnosti v lednu 2012, celkově spokojena. Nicméně vzhledem k nedostatku skutečných případů nemohla v daném okamžiku plně zhodnotit jeho provádění, a proto doporučila sledovat následujících pět oblastí: 1) aplikaci právních předpisů na státem vlastněné podniky, 2) výklad podmínky „při plnění [svých] povinností/úkolů“, 3) interpretace požadavku nepřijetí „spravedlivě požadovaných opatření“, 4) odpovědnost za činy spáchané spřízněnými subjekty a 5) dopad obhajoby „účinné litanie“, pokud bude znovu zavedena.

90. Navíc bylo TOPO od roku 2013 šestkrát změněno. Některé změny byly technické, kdy došlo ke sladění TOPO s jinými právními předpisy. Jiné novelizace, které mají zásadnější povahu, jako například přijetí exkulpačního důvodu spočívajícího ve vynaložení veškerého „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“, jsou uvedeny níže spolu se stíháním obecně a pěti oblastmi pro následné sledování z Fáze 3.

91. Od přijetí TOPO nebyla žádná právnická osoba stíhána za podplácení zahraničních veřejných činitelů. Jinak se však počet vyšetřování a trestních stíhání právnických osob zvýšil obrovským tempem. Jak je vidět na obrázku 3, české orgány do poloviny prosince 2016 vyšetřovaly nejméně 655 právnických osob. Ve stejném období bylo odsouzeno 163 subjektů, a to i pro závažné hospodářské trestné činy. Dvě z těchto odsouzení se týkala aktivního podplácení domácího veřejného činitele. Kromě toho v roce 2016 Ústavní soud konstatoval, že odpovědnost nástupnické osoby podle paragrafu 10 není omezena na „univerzální nástupnictví“ a mohla by zahrnovat alespoň některé formy „singulárního nástupnictví“ včetně prodeje určitého majetku, jako je prodej „společného podniku“ nebo „podniku“.

Graf 3: Vyšetřování a stíhání právnických osob podle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob

Zdroj: Údaje poskytnuté Českou republikou

Použití nového exkulpačního důvodu spočívajícího ve vynaložení veškerého „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“

92. Od Fáze 3 byl v § 8 odst. 5 zaveden nový exkulpační důvod spočívající ve vynaložení „veškerého úsilí, které lze spravedlivě požadovat, aby se zabránilo spáchání protiprávního jednání“ (výjimka pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“). V únoru 2017 Městský soud v Praze rozhodl, že se tato výjimka vztahuje na společnost obviněnou z pletich při zadávání veřejné zakázky, neboť společnost měla v době údajného zločinu zavedený program compliance, který obsahoval kodex chování, jenž zakazoval zaměstnancům zapojovat se do nezákonné činnosti. Kromě toho zaměstnanec, který se údajně dopustil trestného činu, se zavázal, že se bude tímto kodexem řídit. Vrchní soud v Praze v rámci rozhodování o opravném prostředku toto rozhodnutí zrušil a umožnil pokračování trestního řízení proti právnické osobě. Vrchní soud zdůraznil, že potvrzení a odsouhlasení kodexu chování společností zaměstnancem nemusí být postačující k prokázání toho, že společnost vynaložila „veškeré úsilí“, aby zabránila spáchání protiprávního jednání. Podle názoru Vrchního soudu musí analýza podle § 8 odst. 5 překračovat rámec formálního přezkumu obsahu etického kodexu společnosti, aby se zvažilo, zda byl tento kodex „skutečně dodržen [v] době spáchání [trestného činu] a zda jeho dodržování... bylo ověřováno a vynucováno a kým“.⁴⁹

93. Kromě rozhodnutí Vrchního soudu uvedeného v předchozím odstavci, jenž není případem zahraničního podplácení, jsou informace o tom, jak výjimku podle § 8 odst. 5 vykládat („Aplikace § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení: Příručka k novým právním předpisům určená pro státní zastupitele“) obsažené pouze v dokumentu vydaném v listopadu 2016 Nejvyšším státním zastupitelstvím. Kompletní příručka je k dispozici pouze státním zástupcům a policii. (Zkrácená verze příručky byla zveřejněna a je popsána níže v oddíle C(2) o dodržování předpisů společnostmi.) Interní příručka Nejvyššího státního zastupitelství obsahuje následující informace: 1) historii pozměňovacích návrhů TOPO, která vedla k výjimce; 2) znění pozměňovacího návrhu; 3) popis podnikové odpovědnosti v českém trestním právu; 4) srovnání výjimky v TOPO s osvobozením od odpovědnosti za správní delikty a přestupky; 5) zdůvodnění nové výjimky; a 6) popisy pěti anonymizovaných registrovaných případů týkajících se právnických osob, u kterých byla soudy posouzena ustanovení TOPO podobné nové výjimce (§ 8 odst. 2 písm. b)). Příručka obsahuje informace o § 8 odst. 2 písm. b), jelikož neexistovala žádná právní teorie o použití výjimky pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ podle § 8 odst. 5 v době, kdy byla připravena.⁵⁰ Pět anonymizovaných případů (z nichž tři jsou obsaženy ve veřejném znění) se netýká zahraničního podplácení a poskytuje velmi omezené a nejasné informace o tom, jaká opatření musí společnost stanovit a zavést, aby bylo možné aplikovat exkulpační důvod stanovený v § 8 odst. 5.⁵¹ Informace jiné než anonymizované případy v příručce jsou mimořádně legitimní a poskytly by orgánům činným v trestním řízení „skutečné“ poradenství o tom, jaké druhy opatření pro zajištění dodržování předpisů je třeba stanovit a zavést, aby bylo možné uplatnit výjimku.

94. Vedle nedostatku příručky ohledně rozsahu výjimky bylo při návštěvě zjištěno, že je nejisté, koho tíží důkazní břemeno pro její uplatnění. Jeden soukromý právník předpokládal, že společnost musí uplatnění výjimky prokázat. Ministerstvo spravedlnosti a někteří státní zástupci si nemysleli, že zákon otočil důkazní

⁴⁹ Vrchní soud také poskytl pokyny ohledně druhů důkazů, které by mohl soud nižší instance posoudit, pokud jde o to, jak byl kodex chování skutečně zaveden v praxi.

⁵⁰ § 8 odst. 2 písm. b) TOPO stanoví odpovědnost právnické osoby, pokud statutární orgán, osoba na vedoucí pozici nebo osoba se specifickými řídicími pravomocemi neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat (kromě odpovědnosti, když takové osoby samy uplácují nebo povolí zaměstnanci či mu nařídí, aby poskytl úplatek).

⁵¹ Ve zkrácené verzi příručky distribuované nejen v rámci státního zastupitelství byly popsány tři uzavřené případy. Případ A: Společnost byla osvobozena od odpovědnosti za nelegální nákup surovin, protože bylo poskytnuto školení k zabránění trestného činu. Případ B: Společnost byla odsouzena za nezákonné provádění činností týkajících se likvidace a přepravy odpadů, neboť odpovědné osoby neprováděly dohled nad činnostmi zaměstnanců ani nepřijaly opatření k předcházení následkům trestného činu. Případ C: Státní zástupce zamítl žádost žalované společnosti o ukončení řízení vedeného proti ní za porušování autorských práv, protože odpovědné osoby nepřijaly žádné z obvyklých opatření k zabránění trestného činu.

břemeno. Soukromí právníci provozující praxi a pracovníci v oblasti dodržování compliance zdůraznili, že bez ohledu na to, kde je břemeno, by společnosti musely „proaktivně“ prokázat své úsilí v oblasti prevence. I když bylo uznáno, že soudy budou mít ohledně uplatňování výjimky konečné slovo, existoval zde ze strany soukromého sektoru a občanské společnosti silný hlas k poskytnutí vodítka pro účinná opatření v oblasti dodržování předpisů (viz další diskuse o této otázce ve vztahu k opatřením pro dodržování předpisů společnostmi podle oddílu C(2)). Naopak, MSp a Vrchní státní zastupitelství se domnívají, že je na soudech, aby poskytovaly poradenství prostřednictvím soudních rozhodnutí týkajících se trestního stíhání zahraničního podplácení. Po návštěvě české orgány zdůraznily, že pokyny vydané vládou nijak soudy nezavazují. Domnívají se, že je vhodnější vzdělávat veřejnost vydáním a shrnutím relevantní judikatury, jak se vyvíjí, a to ve formě příručky.

Oblasti, které byly označeny ke sledování ve Fázi 3

95. Pokud jde o pět oblastí pro následné sledování, které byly zjištěny ve Fázi 3, byly získány následující informace. Ohledně uplatňování TOPO u státem vlastněných společností čeští státní zástupci uvádějí, že v současné době probíhají přípravná fáze trestního řízení proti dvěma státem vlastněným společnostem. Nicméně ani právní teorie ani praxe přípravné fáze řízení se nedotkly významu podmínky „při plnění [svých] povinností/úkolů“ nebo odpovědnosti za související subjekty. Požadavek na neschopnost přijmout „spravedlivě požadovaná opatření“ je vykládán v rámci pěti případových zpráv uvedených výše v souvislosti s novou obhajobou. Česká republika se nakonec rozhodla, že nebude znovu zavádět „účinnou lítost“ za trestné činy korupce, včetně podplácení zahraničních veřejných činitelů.

Další podstatné změny

96. § 8 odst. 1 TOPO byl pozměněn doplněním požadavku, aby byl trestný čin spáchán buď „v zájmu [právnícké osoby]“, nebo „v rámci její činnosti“. V roce 2015 Nejvyšší soud rozhodl, že za čin spáchaný v „zájmu právnické osoby“ je třeba považovat trestný čin v případě, kdy „přínos“ získaný zaměstnancem bude také „přínosem pro samotnou právnickou osobu“. Kromě toho byl §8 odst. 1 změněn tak, aby objasnil, že osoby musejí být „ve vedoucím postavení“ kromě toho, že mají „právo jednat jménem“ právnické osoby, neboť jejich jednání spouští odpovědnost právnické osoby. Při návštěvě se čeští právníci provozující praxi domnívali, že kategorie jednotlivců s „rozhodujícím postavením ve vedení“ jsou dostatečně široké, aby spustily odpovědnost, pokud takové osoby formálně nezastávají „vedoucí pozici“. Kromě toho byla změněna terminologie použitá k popisu sankce diskvalifikace z veřejných zakázek a soutěží, a to od vyloučení z „koncesního řízení nebo zadávání veřejných zakázek“ až po diskvalifikaci z „účasti na veřejné soutěži“. České orgány vysvětlují, že tato změna je striktně terminologická, aby se příslušný text shodoval s novým zákonem o veřejných zakázkách.

97. Další významná změna – § 33a TOPO – umožňuje státnímu zástupci nebo soudu „přerušit“ trestní stíhání proti právnické osobě na základě „odůvodněné žádosti“ ČNB, pokud „se to považuje za nezbytné“ k zajištění implementace opatření k řešení nebo prevenci finanční krize. Toto ustanovení nebylo dosud v praxi uplatněno. České orgány vysvětlují, že § 33a byl začleněn do zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, aby byla zajištěna implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/59/EU, která stanoví pravidla pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků.⁵² Dodávají, že příslušný orgán činný v trestním řízení nemusí tuto žádost od ČNB vyřídit, pokud považuje žádost za neopodstatněnou. Navíc, pokud se § 33a uplatňuje, dojde pouze k dočasnému přerušování trestního stíhání, aby byl ČNB poskytnut čas na přijetí nezbytných opatření ke zmírnění krize. České orgány uvádějí, že toto ustanovení se neuplatňuje způsobem, který by byl v rozporu s článkem 5 Úmluvy.⁵³ Jeho účelem je vyhnout se souběžným řízením v situaci finanční krize, která by mohla vést k zrušení právnické

⁵² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32014L0059>

⁵³ Článek 5 Úmluvy stanoví: „Vyšetřování a trestné stíhání podplácení zahraničního veřejného činitele podléhá platným pravidlům a zásadám každé strany. Nesmějí být ovlivňovány úvahami o národním hospodářském zájmu, možným dopadem na vztahy s jiným státem nebo identitou dotčených fyzických či právnických osob.“

osoby.

Komentář

S ohledem k tomu, že odpovědnost právnických osob je v platnosti teprve od roku 2012, české orgány prokázaly velkou ochotu a schopnost uplatňovat ji v praxi. K dnešnímu dni však žádná právnická osoba nebyla podle TOPO stíhána za podplácení zahraničních veřejných činitelů. Navíc s výjimkou sledované oblasti týkající se státem vlastněných podniků, u níž byla prokázána omezená praxe, nebyly další čtyři sledované oblasti předmětem jakékoli právní teorie nebo praxe. Nadto je použití nové výjimky pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ nejisté a relevantní informace v interní verzi příručky pro státní zástupce nejsou dostatečně praktické. Navíc změny od Fáze 3 zavedly další nevyzkoušené koncepty, zejména možnost státního zástupce nebo soudu dočasně přerušit trestní stíhání vedené proti právnické osobě na žádost ČNB k provedení opatření k řešení nebo předcházení finanční krize. Při neexistenci praxe není jasné, zda by toto ustanovení mohlo zasahovat do účinného stíhání trestného činu zahraničního podplácení.

Stručně řečeno, s ohledem na povahu a rozsah otázek vznesených v této části zprávy hodnotitelé doporučují, aby Pracovní skupina nadále pozorně sledovala uplatňování TOPO v praxi, a to zejména následující nová ustanovení zavedená změnami od Fáze 3: 1) výjimku pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ podle § 8 odst. 5 a 2) § 33a o možnosti dočasného přerušování trestního stíhání vedeného proti právnické osobě, aby se zabránilo finanční krizi. Hodnotitelé se navíc domnívají, že současná příručka o uplatňování § 8 odst. 5 neposkytuje policii ani státním zástupcům odpovídající praktické informace o splnění výjimky. Proto důrazně doporučují, aby Česká republika zajistila, že interní a veřejné verze příručky budou pravidelně aktualizovány tak, aby zahrnovaly příslušnou judikaturu, a také aby vylepšila interní verzi příručky jako nástroje pro prosazování práva přidáním praktických informací o tom, jak posoudit účinnost opatření zajišťujících dodržování předpisů ve společnostech. Navíc vzhledem k vysoké míře nejistoty ohledně této výjimky se České republice doporučuje zvážit další opatření pro objasnění jejího uplatňování.

C.2 Zapojení podniků

98. Na konci cyklu hodnocení Fáze 3 pro Českou republiku nebylo dosud plně implementováno několik doporučení Pracovní skupiny z Fáze 3, která se týkají zapojení české vlády a společností do boje proti zahraničnímu podplácení. Doporučení 7(c) ke zvyšování povědomí o trestném činu zahraničního podplácení mezi účetními a auditorskými profesemi bylo implementováno pouze částečně. Přestože tato povolání přijala řadu iniciativ, české orgány samy aktivně povědomí nezvyšovaly. Pracovní skupina usoudila, že je třeba přijmout další opatření k plné implementaci doporučení 8(a) ke zvýšení povědomí o zahraničním podplácení a daňové neodpočitatelnosti plateb úplatků mezi podniky. Doporučení 9(a) přijmout naléhavé kroky k zvyšování povědomí a poskytnout odborné školení českým veřejným činitelům o trestném činu zahraničního podplácení a jejich roli při oslovení podnikatelské komunity bylo implementováno pouze částečně, protože v tomto ohledu je třeba učinit více, zejména ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu a agentur na podporu obchodu. Doporučení 9(b) přijmout naléhavé kroky k zvyšování povědomí o trestném činu zahraničního podplácení mezi českými podniky působícími v zahraničí, včetně malých a středních podniků, v součinnosti s podnikatelskými organizacemi tam, kde to bude vhodné, bylo implementováno pouze částečně, protože se zdá, že v praxi toho bylo provedeno jen málo.

99. V reakci na dodatečné otázky ve Fázi 4 Česká republika uvedla významná opatření, která byla přijata k provedení dosud neimplementovaných doporučení. Například ČNB vydala vyhlášku, která stanoví obecný požadavek, aby banky, družstevní záložny a investiční podniky zavedly a řídily politiky pro hodnocení operačních rizik. Vyhláška rovněž stanovila podrobné požadavky na systém vnitřní kontroly, včetně řídicího orgánu a dozorové funkce. Zákon o pojišťování a financování vývozu se státní zárukou byl pozměněn tak, aby po žadatelích o vývozní úvěr byly vyžadovány záruky dodržování Úmluvy. Kromě toho začala česká administrativní implementovat programy dodržování předpisů (compliance) v rámci státních orgánů. Byly učiněny další kroky k podpoře pokynů OECD o správné praxi pro vnitřní kontroly, etiku a dodržování předpisů. Například v březnu roku 2016 byla zřízena Česká Compliance Asociace s cílem

propagovat a zvyšovat povědomí o programech souvisejících s dodržováním předpisů, včetně pokynů OECD o dobré praxi. Navíc z iniciativy Ministerstva spravedlnosti vydalo několik agentur – soukromých i veřejných – překlad pokynů pro dobrou praxi, včetně Ministerstva průmyslu a obchodu, Asociace malých a středních podniků a řemesel, Konfederace průmyslu, CzechInvest, CzechTrade a Svaz strojírenské technologie. Pokud jde o informovanost o daňové neodpočitatelnosti plateb úplatků, Generální finanční ředitelství informovalo o způsobu, jak identifikovat úhradu úplatku v daňových záznamech, a přeložilo do češtiny Příručku OECD o informovanosti daňových kontrolorů o korupci.

100. Několik účastníků návštěvy, včetně mezinárodní účetní a auditorské firmy, mezinárodní právnické firmy, zástupce médií a akademické obce, zdůraznilo, že české společnosti čelí rostoucímu riziku zahraničního podplácení. Česká ekonomika je v současné době založena na vývozu a většina českého průmyslu se vyvážá do zemí v regionu s vysokým rizikem korupce. Ve většině těchto zemí jsou pro získání podnikatelských příležitostí nutné konexe, což znamená, že je zapotřebí najmout zástupce se znalostí místního prostředí. Kromě toho české společnosti stále více vyhledávají trhy na Blízkém východě, v Africe a také v Asii. České vládní agentury, včetně agentur CzechInvest a CzechTrade, silně povzbuzují české společnosti k podnikání v jurisdikcích s vysokým rizikem korupce. Mezinárodní účetní a auditorská firma uvedla, že české společnosti jsou v některých zemích vystaveny extrémnímu tlaku, aby se zapojily do korupce, a mnohé z těchto zemí jsou těmi, na které obdrží oficiální podporu vývozních úvěrů od České exportní banky. Avšak při návštěvě byl hodnotící tým neustále informován, že většina českých firem není připravena tato rizika řešit.

101. Podle většiny účastníků návštěvy ze soukromého sektoru a občanské společnosti je nejlepším nástrojem pro zvyšování povědomí o rizicích podplácení zahraničních veřejných činitelů účinné prosazování, včetně důrazných sankcí. Vzhledem k tomu, že české úřady dosud neodstíhaly případ zahraničního podplácení, je pro české podniky těžké zhodnotit rizika a reagovat účinnými opatřeními v oblasti dodržování předpisů (compliance). Zahraniční společnosti působící v České republice zavedou vhodná opatření s větší pravděpodobností, pokud podléhají jurisdikci stran Úmluvy s vysokým prosazováním, včetně Spojených států amerických a Spojeného království.

102. Během návštěvy zástupci agentur CzechTrade a CzechInvest, kteří se setkali s hodnotícím týmem, rizika zahraničního podplácení, jimž čelí české společnosti, zlehčovali; i když Konfederace průmyslu uvedla, že tyto agentury jsou v oblasti dodržování předpisů (compliance) dobrými partnery. A po návštěvě české orgány poskytly dodatečné informace o opatřeních přijatých těmito agenturami při zvyšování povědomí českých firem a jejich zástupců v zahraničí o rizicích zahraničního podplácení a o potřebě účinných opatření v oblasti dodržování předpisů (compliance). České orgány skutečně zdůrazňují zejména to, že agentura CzechInvest aktivně spolupracuje s MSp v boji proti zahraničnímu podplácení a další společné vzdělávací aktivity jsou plánovány do budoucna. Při návštěvě zástupce Ministerstva obrany uvedl, že orgány ministerstva pro zadávání veřejných zakázek nemohou „urážet“ české společnosti tím, že se jich ptají, zda přijaly opatření k zajištění dodržování předpisů proti podplácení a že by to bylo „diskriminační“. Dodal, že by mohlo být dobrým nápadem zavést v tomto smyslu právní požadavek, ale české společnosti by neměly radost.

103. Nejnaléhavější otázka dodržování předpisů (compliance), jíž čelí obchodní společnosti, se týká výjimky pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ v TOPO (podrobněji diskutováno v části C(1)). Existence této výjimky je důležitou příležitostí ke zvýšení povědomí o potřebě silných opatření v oblasti dodržování předpisů (compliance) v obchodních společnostech. Je však zapotřebí udělat ještě důležité kroky, aby tato příležitost byla plně využita. Zatím jediné informace ve veřejném prostoru o tom, jak splnit výjimku, představuje zkrácená verze příručky vydaná NSZ v listopadu 2016 (viz také diskuse uvedená výše v části C(1)). Veřejně dostupné informace popisují ustanovení nové legislativy a historii legislativní změny. Poskytují vysoce technický a právní výklad ustanovení, včetně výjimky. Při návštěvě se jak občanská společnost, tak soukromý sektor, včetně velké mezinárodní právnické firmy, významného sdružení compliance, významného obchodního sdružení, globální účetní a auditorské firmy a významné globální společnosti působící v různých sektorech, shodli na tom, že jsou naléhavě zapotřebí pokyny, jak implementovat účinné programy compliance. Ministerstvo spravedlnosti a Vrchní státní zastupitelství s

tímto naopak nesouhlasí a domnívají se, že je na soudech, aby poskytovaly vodítka prostřednictvím soudních rozhodnutí týkajících se trestního stíhání zahraničního podplácení. I když hodnotitelé oceňují, že soudy mají poslední slovo o tom, co představuje „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ k předcházení zahraničního podplácení, jsou přesvědčeni, že příslušné vládní pokyny, i když nejsou pro soudy závazné, by v tomto ohledu byly významným zdrojem informací a rad pro české obchodní společnosti. Pokyny by mohly být považovány za živý dokument, který by byl pozměňován podle soudních rozhodnutí a vývoje praxe. Takto jsou však obchodním společnostem, které již tak mají relativně nízkou úroveň povědomí o rizicích zahraničního podplácení, upírány základní informace, které by zvyšovaly jejich povědomí a řídily rizika.

Komentář

Hodnotitelé jsou přesvědčeni, že příslušná neimplementovaná doporučení týkající se zvyšování povědomí jsou nyní plně implementována díky četným iniciativám, které byly od Fáze 3 podniknuty za účelem zvyšování povědomí o podplácení zahraničních veřejných činitelů mezi příslušnými zúčastněnými stranami. Navzdory těmto iniciativám nebyla úroveň povědomí, kterou při návštěvě prokázalo několik složek, včetně některých vládních orgánů, zcela uspokojivá. Jak důrazně uvedlo několik účastníků návštěvy ze soukromého sektoru a občanské společnosti, při neexistenci uplatňování a prosazování, včetně účinných sankcí, zůstane povědomí o rizicích zahraničního podplácení nízké. Mezitím české společnosti čelí rostoucímu riziku zahraničního podplácení, protože stále více vyvážejí do vysoce rizikových jurisdikcí. Hodnotitelé proto důrazně doporučují, aby česká vláda úzce spolupracovala se soukromým sektorem na zvyšování povědomí o výjimce pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ a na zavedení a implementaci vhodných opatření pro dodržování předpisů (compliance), která by zabránila zahraničnímu podplácení a odhalovala ho.

ZÁVĚR: POZITIVNÍ VÝSLEDKY, DOPORUČENÍ A SLEDOVANÉ OBLASTI

104. Pracovní skupina se domnívá, že absence trestních stíhání zahraničního podplácení v České republice více než 17 let po ratifikaci Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích (Úmluva) je důvodem pro znepokojení, zejména s ohledem na exportně orientovanou českou ekonomiku. Kromě toho český export zahrnuje vysoce rizikové sektory pro korupci, jako jsou strojní zařízení a materiály na obranu, a mnohé exportní destinace České republiky pro zbraně jsou vystaveny vysokému riziku korupce. Hlavním cílem této zprávy z Fáze 4 o implementaci Úmluvy a souvisejících nástrojů je proto určit způsoby, jak výrazně posílit rámec České republiky pro stíhání trestného činu zahraničního podplácení.

105. Během tohoto procesu hodnocení Česká republika prokázala pevné odhodlání pracovat na zlepšování svého systému boje proti zahraničnímu podplácení. České orgány umožnily účast významnému počtu zástupců občanské společnosti a soukromého sektoru a poskytly prostředí, ve kterém zmínění mohli s hodnotícím týmem důvěrně mluvit o implementaci Úmluvy a souvisejících nástrojů v České republice. České orgány do značné míry akceptovaly pozorování těchto zainteresovaných stran. České orgány také proaktivně spolupracovaly s hodnotícím týmem na nalezení praktických řešení pro zvýšení vymahatelnosti, která by v českém právním rámci efektivně fungovala.

106. Pokud jde o neimplementovaná doporučení z Fáze 3, Česká republika plně implementovala následující doporučení: 5(b) sestavovat statistiky o odsouzeních za podplácení a 7(c), 8(a), 9(a) a 9(b) o zvyšování povědomí. Následující doporučení zůstávají implementována částečně: 2(d) o konfiskaci, 4 o statistice vzájemné právní pomoci, 6(b) o stíhání praní špinavých peněz a 10 o ochraně oznamovatelů. Následující doporučení zůstávají neimplementovaná: 3 o nezávislosti státního zastupitelství, 5(a) o zveřejňování dohod o vině a trestu a 7(a) o sankcích za účetnictví, které není vedeno správně, úplně, průkazně, srozumitelně, přehledně a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů.

107. Na závěr, na základě zjištění v této zprávě, Pracovní skupina identifikuje potenciální osvědčené postupy v části I uvedené níže a vydává doporučení v části II uvedené níže. Pracovní skupina bude dále sledovat otázky uvedené v části III uvedené níže. Pracovní skupina vyzývá Českou republiku, aby do dvou let (červen 2019) předložila písemnou zprávu o implementaci těchto doporučení a otázkách pro následné sledování. Pracovní skupina rovněž vyzývá Českou republiku, aby při předložení zprávy o následných opatřeních poskytla informace, které nejsou důvěrné, o svých činnostech v oblasti uplatňování zahraničního podplácení.

I. Pozitivní výsledky a osvědčené postupy

V celé této zprávě Pracovní skupina určila řadu pozitivních oblastí týkajících se implementace Úmluvy a souvisejících nástrojů. Dokud však Česká republika nebude trestně stíhat případ zahraničního podplácení, není možné konstatovat, zda tyto oblasti skutečně představují dobrou praxi a pozitivní úspěchy, které se osvědčily v boji proti zahraničnímu podplácení a posílení jeho stíhání.⁵⁴ V této fázi tedy Pracovní skupina považuje následující za potenciální osvědčené postupy: 1) využití žádostí o vzájemnou právní pomoc od cizích jurisdikcí k odhalování případů zahraničního podplácení; 2) využití nefinančních forem důkazů při vyšetřování; 3) využití společných vyšetřovacích týmů; a 4) iniciativy pro zřízení centrální evidence bankovních účtů, evidence skutečných majitelů a registru smluv.

⁵⁴ Viz příručka pro monitorování Fáze 4, která uvádí, že hodnocení Fáze 4 by měla rovněž odrážet osvědčené postupy a pozitivní výsledky, které se osvědčily v boji proti zahraničnímu podplácení a posílení stíhání a prosazování.

II. Doporučení pracovní skupiny pro Českou republiku

1. S ohledem na odhalování zahraničního podplácení Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:
  - a. Zvýšila prioritu odhalování zahraničního podplácení prostřednictvím systému pro potírání praní špinavých peněz, a to:
    - i. poskytnutím specifických typologií a školení o tom, jak jsou výnosy z podplácení zahraničních veřejných činitelů legalizovány různými kanály, a to všem povinným osobám a profesím s povinností oznamovat podezřelý obchod, zejména pak se zvýšeným důrazem na nefinanční povinné osoby, jako jsou subjekty v oblasti realit a hazardních her, daňoví poradci a právní profese,
    - ii. spoluprací s povinnými osobami a profesemi s povinností oznamovat podezřelý obchod na zajištění jejich efektivního přístupu k informacím o politicky exponovaných osobách;
  - b. Zvýšila potenciál daňového úřadu k odhalování plateb úplatků, a to:
    - i. účastí na příslušných vzdělávacích aktivitách, jako jsou například ty poskytované OECD,
    - ii. nalezením efektivního způsobu jak začlenit do cílů nové multidisciplinární daňové jednotky – KOBRA – úkol zjišťovat a oznamovat příslušným orgánům zahraniční podplácení v souvislosti s daňovými úniky;
  - c. Přijala přiměřené a vhodné kroky k zajištění toho, aby Česká národní banka příslušným orgánům účinně oznamovala podezření ze zahraničního podplácení, která odhalí v průběhu přezkumu zveřejňovaných dokumentů a zpráv společností kótovaných na burze.;
  - d. Formalizovala novou metodiku bezodkladného postoupení žádostí o vzájemnou právní pomoc, které se týkají zahraničního podplácení spáchaného českým státním příslušníkem nebo společností, přímo na Nejvyšším státním zastupitelství (NSZ);
  - e. Bezodkladně plně implementovala Doporučení 10 z Fáze 3 o ochraně oznamovatelů a přijala vhodná opatření na ochranu zaměstnanců veřejného a soukromého sektoru, kteří v dobré víře a na základě opodstatněných důvodů oznámí příslušným orgánům podezření na činy zahraničního podplácení, před diskriminačními nebo disciplinárními opatřeními. Zvyšovala povědomí o této ochraně v případech zahraničního podplácení pro zaměstnance ve veřejném a soukromém sektoru; a
  - f. Investovala do analytických zdrojů s cílem účinně odhalovat možná obvinění ze zahraničního podplácení v českých a zahraničních mediálních zdrojích, včetně investic do odpovídajících lidských zdrojů, odborných znalostí, znalostí cizích jazyků, školení a případně softwaru.

2. Pokud jde o odhalování a vyšetřování trestného činu zahraničního podplácení, Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika přijala konkrétní a vhodné kroky k zajištění, že nově zřízená Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ):
  - a. věnuje dostatečnou prioritu odhalování a vyšetřování případů zahraničního podplácení; a
  - b. bezodkladně bude disponovat odpovídajícími analytickými zdroji pro vyšetřování případů zahraničního podplácení
3. Pokud jde o vyšetřování a stíhání trestného činu zahraničního podplácení, Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika neprodleně plně implementovala doporučení 3 z Fáze 3 přijetím příslušných právních předpisů s cílem zvýšit nezávislost státních zástupců tak, aby úvahy zakázané článkem 5 Úmluvy nebyly nikdy v případech zahraničního podplácení připuštěny.
4. Pokud jde o sankce za trestný čin zahraničního podplácení, Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:
  - a. v plném rozsahu a bezodkladně implementovala doporučení 2(d) z Fáze 3 zvýšit konfiskaci výnosů ze zahraničního podplácení po odsouzení za trestný čin;
  - b. uspořádala školení pro soudce jako prioritní záležitost, které by pomohlo soudcům s komplikovaným úkolem při výpočtu vhodných sankcí v případech zahraničního podplácení; a
  - c. zajistila, aby veškeré rozsudky týkající se zahraničního podplácení byly automaticky zveřejňovány.
5. Pokud jde o související trestné činy praní špinavých peněz a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika neprodleně plně implementovala:
  - a. doporučení 6(b) z Fáze 3 přijmout vhodná opatření k účinnějšímu stíhání trestného činu prání špinavých peněz v případech zahraničního podplácení a zejména poskytovat cílené školení orgánům činným v trestním řízení; a
  - b. doporučení 7(a) z Fáze 3 zajistit, aby sankce za zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění byly účinné, přiměřené a odrazující.
6. Pokud jde o odpovědnost právnických osob za zahraniční podplácení, Pracovní skupina důrazně doporučuje, aby Česká republika:
  - a. zajistila, aby byla veřejná a interní verze příručky Nejvyššího státního zastupitelství o uplatňování nové výjimky pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat,“ v § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob (TOPO) pravidelně aktualizována tak, aby zahrnovala příslušnou judikaturu, a také vylepšila interní verzi příručky jako nástroje pro prosazování práva, a to doplněním praktických informací o tom, jak zhodnotit účinnost opatření pro dodržování předpisů (compliance) ve společnostech;
  - b. zvážila další opatření pro vyjasnění použití výjimky podle § 8 odst. 5 TOPO; a
  - c. úzce spolupracovala se soukromým sektorem na zvyšování povědomí o výjimce pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat,“ v TOPO a na zavedení a implementaci vhodných opatření pro dodržování předpisů (compliance), která by zabránila zahraničnímu podplácení a odhalovala ho.

III. Sledované oblasti

7. Pracovní skupina bude dále sledovat tyto oblasti:
- a. efektivitu NCOZ v praxi při odhalování a vyšetřování případů zahraničního podplácení a úroveň důvěry veřejnosti v tuto instituci;
  - b. využívání nové centrální evidence účtů, evidence skutečných majitelů a registru smluv, jakmile budou všechny funkční, při vyšetřování zahraničního podplácení;
  - c. zda nově zjednodušené kanály pro vzájemnou právní pomoc v kombinaci s novou databází pro sestavování informací o vzájemné právní pomoci umožňují, aby Česká republika plně implementovala Doporučení 4 z Fáze 3 vést statistiku počtu oficiálních žádostí o vzájemnou právní pomoc zaslaných a obdržených ohledně zahraničního podplácení;
  - d. sankce uložené v případech domácího a zahraničního podplácení;
  - e. uplatňování TOPO v praxi, zejména včetně následujících nových ustanovení zavedených změnami od Fáze 3: 1) výjimka pro „úsilí, které lze spravedlivě požadovat,“ podle § 8 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob; a 2) § 33a o možnosti dočasného přerušení trestního stíhání vedeného proti právnické osobě za účelem zabránění finanční krize;
  - f. zda budou v budoucnu znovu požadovány legislativní iniciativy podobné těm, které požaduje Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky ve svém usnesení ze dne 2. února 2017, zejména s cílem posoudit, zda jsou takové iniciativy v souladu s článkem 5;
  - g. pokud se změní současná praxe nevyužívání dohod o vině a trestu v případech zahraničního podplácení, transparentnost takových dohod, včetně zdůvodnění využití dohody o vině a trestu, identity dotčených odsouzených osob a uložené sankce a podmínky; a
  - h. zda jsou nové analytické prostředky poskytnuté státnímu zastupitelství dostatečné a efektivně využívané.

PŘÍLOHA 1: DOPORUČENÍ ČESKÉ REPUBLICE Z FÁZE 3 A STAV IMPLEMENTACE V DOBĚ ZPRÁVY O IMPLEMENTACI DOPORUČENÍ V ROCE 2015

Doporučení Pracovní skupiny ve Fázi 3		Stav při písemném sledování*
Doporučení k zajištění účinného vyšetřování, trestního stíhání a postihu při zahraničním podplácení		
1.	a) S ohledem na trestný čin podplácení zahraničního veřejného činitele, Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika zajistila, že v případě, kdy bude znovu zaveden institut účinné lítosti, nebude tento aplikovatelný na případy zahraničního podplácení, a Pracovní skupina bude informována o dalším vývoji ve věci [Úmluva, článek 1].	<i>Částečně implementováno</i>
2.	S ohledem na vyšetřování a stíhání zahraničního podplácení Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:	
	a) neustala v rozvíjení proaktivního přístupu směrem k probíhajícím případům vyšetřování zahraničního podplácení, stejně jako v případě jakýchkoliv podezření, která se mohou objevit [Úmluva, články 1, 2, 3 a 5];	<i>Plně implementováno</i>
	b) přijala kroky, které povedou k posílení aktivity při odhalování zahraničního podplácení, zvláště pak skrze zapojení zainteresovaných subjektů v rámci orgánů zaměřených na potírání praní peněz, povolání věnující se účetnictví, auditu a daní a soukromého podnikání [Úmluva, články 1, 2, 3 a 5];	<i>Částečně implementováno</i>
	c) poskytla školení pro státní zástupce tak, aby měli potřebné znalosti potřebné pro hodnocení existujících compliance programů právnických osob s ohledem na zákonný odkaz na opatření „která po nich lze spravedlivě požadovat“, tak, jak je uveden v legislativě o odpovědnosti právnických osob [Úmluva, články 2 a 5]; a	<i>Plně implementováno</i>
	d) navázala na úspěchy při zvyšování množství zajištěných výnosů trestné činnosti a tam, kde to bude vhodné, využila získané zkušenosti v případech zahraničního podplácení [Úmluva, články 3 a 5].	<i>Částečně implementováno</i>
3.	S odkazem na úvahy podléhající režimu článku 5 Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika přijala opatření, která povedou k zajištění vyšší nezávislosti státních zástupců tak, aby úvahy zakázané článkem 5 Úmluvy nebyly nikdy během rozhodování o věcech vyšetřování a stíhání přípustné v případech zahraničního podplácení, včetně případů, kdy byly ve specifických případech vydány instrukce ve věci [Úmluva, článek 5].	<i>Není implementováno</i>
4.	S odkazem na vzájemné poskytování právní pomoci v případech nadnárodní korupce, Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika vedla statistiky o počtech formálně obdržených a odeslaných žádostí o vzájemnou právní pomoc, včetně specifikace trestných činů, na jejichž základě byla žádost obdržena či odeslána, a výsledku a času nutného pro vyřízení žádostí [Úmluva, článek 9].	<i>Částečně implementováno</i>
5.	S odkazem na tresty uložené v případech nadnárodního podplácení Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:	
	a) s ohledem na dohody o vině a trestu zveřejnila tam, kde to bude vhodné a v souladu s použitelnými vnitrostátními pravidly, co nejvíce informací, včetně důvodů, proč ve věci bylo vhodné uzavřít dohodu, fyzické a právnické osoby přijímající vinu, dohodnuté tresty a podmínky dohody [Úmluva, články 1, 2, 3 a 5]; a	<i>Není implementován o</i>

	b) pokračovala ve sběru statistik o trestech uložených za případy podplácení, včetně případů uzavřených dohod o vině a trestu, tak, aby Pracovní skupina mohla zhodnotit, zda ukládané tresty za zahraniční podplácení jsou účinné, přiměřené a odrazující [Úmluva, článek 3].	<i>Není implementováno</i>
Doporučení zajišťující účinné předcházení a odhalování zahraničního podplácení:		
6.	S odkazem na praní špinavých peněz Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:	
	a) poskytla lepší odborné vedení povinným entitám, například vývojem aktuálních typologií o praní špinavých peněz, kdy zahraniční podplácení je prediktivním trestným činem, a poskytnutím školení ohledně politicky významných osob [Úmluva, článek 7; Doporučení z roku 2009 č. III.(i)]; a	<i>Plně implementováno</i>
	b) přijala odpovídající opatření k účinnějšímu stíhání trestného činu praní peněz (legalizace výnosů trestné činnosti) v souvislosti se zahraničním podplácením [Úmluva, článek 7].	<i>Částečně implementováno</i>
7.	S odkazem na požadavky kladené na účetnictví, externí audit a compliance právnických osob Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:	
	a) zajistila, že trestní a správní sankce za zkršlování účetnictví v souvislosti s případy zahraničního podplácení budou účinné, přiměřené a odrazující, zahrnující tzv. prázdné společnosti (shell entities) [Úmluva, článek 8; Doporučení z roku 2009 X.A.(iii)];	<i>Není implementováno</i>
	b) plně využila síť specialistů na finanční šetření při efektivním vynucování trestných činů zkršlování účetnictví v souvislosti s případy podplácení [Úmluva, článek 8; Doporučení z roku 2009 X.A.(iii)];	<i>Plně implementováno</i>
	c) zvýšila povědomí o trestném činu zahraničního podplácení mezi zástupci účetní profese a auditu, včetně poskytnutí školení o (i) odhalování náznaků podezřelého jednání zahraničního podplácení; a (ii) vyjasnění ohlašovacích povinností mezi českými auditory, zejména ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení [Doporučení z roku 2009 X.B.], a	<i>Částečně implementováno</i>
	d) přijala bezodkladná opatření za účelem podpory interních kontrolních mechanismů, etiky a programů compliance nebo jiných opatření pro prevenci a odhalování zahraničního podplácení, berouce v úvahu Good Practice Guidance on Internal control, Ethics and Compliance [Doporučení z roku 2009 X.C. (i) a (ii), a Příloha II].	<i>Není implementováno</i>
8.	S odkazem na opatření v daňové oblasti Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:	
	a) zvýšila úsilí o zvýšení povědomí o zahraničním podplácení a zákazu odpočtu úplatků mezi daňovou správou a soukromým sektorem [Doporučení z roku 2009 VIII.(i); Doporučení v daňové oblasti z roku 2009 I.(i)]; a	<i>Částečně implementováno</i>
	b) poskytla doplňující školení úředníkům daňové správy (kontrolorům) zaměřené na odhalování úplatků vykazovaných v daňových přiznáních jako přípustné legální výdaje [Doporučení z roku 2009 VIII.(i); Doporučení v daňové oblasti z roku 2009 I.(i)].	<i>Není implementováno</i>
9.	S odkazem na zvyšování povědomí Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika:	
	a) přijala bezodkladná opatření za účelem zvýšení povědomí a poskytla školení českým veřejným činitelům (úředním osobám) zaměřené na trestný čin zahraničního podplácení a jejich úlohu při zasažení podnikatelské komunity, zejména v institucích ve vhodném postavení jako je např. Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu,	<i>Částečně implementováno</i>

Doporučení Pracovní skupiny ve Fázi 3		Stav při písemném sledování*
	a české agentury zaměřené na podporu podnikání [Doporučení z roku 2009 III. (i)]; a	
	b) přijala, v součinnosti s podnikatelskými asociacemi tam, kde to bude vhodné, bezodkladná opatření za účelem zvýšení povědomí o trestném činu zahraničního podpláčení mezi českými podnikateli působícími v zahraničí, také se zaměřením na malé a střední podniky [Doporučení z roku 2009 III. (i)].	<i>Částečně implementováno</i>
10.	S odkazem na ohlašování zahraničního podpláčení Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika bez odkladu pokročila se záměrem přijmout taková vhodná opatření, která povedou k ochraně před diskriminujícím a kárným jednáním proti zaměstnancům veřejného a soukromého sektoru, kteří v dobré víře na základě přiměřených důvodů oznámili podezření ze zahraničního podpláčení odpovědným orgánům [Doporučení z roku 2009 IX. (iii)].	<i>Částečně implementováno</i>
11.	S odkazem na poskytování veřejné podpory Pracovní skupina doporučuje, aby Česká republika zvážila přijetí systematického přístupu umožňujícímu veřejným agenturám jednoduchý přístup k informacím týkajících se společností, kterým byly uloženy tresty za zahraniční podpláčení, např. skrze zřízení národního registru společností se zákazem účasti na veřejných zakázkách [Doporučení z roku 2009 XI. (i)].	<i>Plně implementováno</i>

* Právý sloupec uvádí zjištění Pracovní skupiny proti podpláčení ze zprávy o písemném sledování České republiky pro Fázi 3, která byla posouzena v březnu 2015.

Oblasti, které Pracovní skupina dále sleduje

12. Pracovní skupina bude nadále sledovat následující oblasti na základě toho, jak se bude vyvíjet judikatura a praxe:
- uplatňování ustanovení, která požadují, aby zahraniční podpláčení bylo spácháno (i) v souvislosti s „funkcí“ úřední osoby, a (ii) v souvislosti s „obstaráváním věcí obecného zájmu“;
  - uplatňování českého trestného činu zahraničního uplácení tak, aby pachatelé, kteří podplácejí skrze prostředníky byli odpovědní za trestnou činnost;
  - zda české orgány nespolehají na trestný čin nepřímého úplatkářství za účelem vyhnout se obtížím při dokazování trestného činu podpláčení a souvisejících dopadů takové praxe na vymáhání trestného činu zahraničního podpláčení;
  - zda návrh na znovuzavedení účinné lítosti zajistí, že se účinná lítost nebude vztahovat na případy zahraničního podpláčení;
  - uplatňování odpovědnosti právnických osob, zvláště (i) uplatňování zákona na všechny typy právnických osob, včetně státem vlastněných a státem kontrolovaných entit; (ii) výklad jednání zaměstnanců „při plnění pracovních úkolů“; (iii) standard „spravedlivě požadovaných opatření“, kdy musí být prokázáno, že nebyla provedena obviněnou právnickou osobou; (iv) odpovědnost právnických osob za činy spáchané spřízněnými právnickými osobami; (v) dopad účinné lítosti na odpovědnost právnických osob v případě, že tato bude znovu zavedena;
  - ukládání trestů v praxi a uplatňování zajišťovacích mechanismů v probíhajících a budoucích případech zahraničního podpláčení a zajištění, že tato opatření jsou uplatňována účinně, přiměřeně a mají odrazující účinek, včetně právnických osob, které „vykonávají činnost mající strategický nebo obtížně nahraditelný význam na národní hospodářství“;
  - využití dohod o vině a trestu v případech zahraničního podpláčení;
  - zda Česká republika je schopna plně poskytovat vzájemnou právní pomoc ve věcech zahraničního podpláčení; a
  - vynucování trestného činu praní peněz (legalizace výnosů trestné činnosti), kdy zahraniční podpláčení je zdrojovým trestným činem.

PŘÍLOHA 2: SEZNAM ÚČASTNÍKŮ NÁVŠTĚVY V RÁMCI FÁZE 4

Česká vláda, ministerstva a další subjekty:

- Oddělení boje s korupcí Úřadu vlády
- Policejní prezidium
- Česká národní banka
- CzechInvest
- CzechTrade
- Okresní státní zastupitelství Brno
- Okresní státní zastupitelství Praha
- Exportní garanční a pojišťovací společnost
- Finanční analytický úřad
- Generální finanční ředitelství
- Vrchní státní zastupitelství v Praze
- Městský soud v Praze
- Městské státní zastupitelství v Praze
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo financí
- Ministerstvo zahraničních věcí
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo spravedlnosti
- Národní centrála proti organizovanému zločinu
- Parlamentní institut
- Krajský soud v Praze
- Krajská policejní ředitelství ze Středních Čech, Prahy a Ústí nad Labem
- Krajské státní zastupitelství v Plzni
- Oddělení analytického a srovnávacího práva, Nejvyšší soud
- Nejvyšší státní zastupitelství

Soukromý sektor a podnikatelská sdružení:

- 4 zástupci z českých podnikatelských, průmyslových nebo oborových asociací
- 4 zástupci z odvětví výroby a strojírenství
- 2 zástupci z odvětví energetiky
- 1 zástupce z finančního sektoru

Občanská společnost, právníci, compliance, daňoví odborníci a auditori

- 3 zástupci z českých nevládních organizací
- 1 zástupce z akademické obce
- 1 zástupce z médií
- 9 zástupců z řad právníků a odborníků z oblasti compliance
- 3 zástupci z řad daňových poradců a Komory daňových poradců
- 3 zástupci z řad auditorů

PŘÍLOHA 3: SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

AGP	Dohoda o vině a trestu (Agreement on Guilt and Punishment)
AML	Potírání praní špinavých peněz (anti-money laundering)
BO	Skutečné vlastnictví (beneficial ownership)
CDD	Kontrola klienta (customer due diligence)
TOPO	Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
ČNB	Česká národní banka
TŘ	Trestní řád
Kč	Česká koruna (měna)
OSZ	Okresní státní zastupitelství
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FAÚ	Finanční analytický úřad
FIU	Finanční zpravodajská jednotka (financial intelligence unit)
PZI	Přímé zahraniční investice
HDP	Hrubý domácí produkt
VSZ	Vrchní státní zastupitelství
SVT	Společný vyšetřovací tým
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí
MLA	Vzájemná právní pomoc (mutual legal assistance)
MV ČR	Ministerstvo vnitra
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
NCOZ	Národní centrála proti organizovanému zločinu
NHR	Národní hodnocení rizika
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PEP	Politicky exponovaná osoba (politically exposed person)
KSZ	Krajské státní zastupitelství
STR	oznamování podezřelých transakcí (suspicious transaction reporting)
SOE	státem vlastněný podnik (state-owned enterprise)
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
NSZ	Úřad Nejvyššího státního zastupitelství
ÚOKFK	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
WGB	Pracovní skupina proti podplácení při mezinárodních podnikatelských transakcích

PŘÍLOHA 4: LEGISLATIVNÍ USTANOVENÍ UVÁDĚNÁ VE ZPRÁVĚ

Vybraná ustanovení ze zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku

(TZ)⁵⁵ § 332 Podplácení

(1) Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo

kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci (1) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči úřední osobě.

§ 334 Společná ustanovení

(1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

(2) Úřední osobou podle § 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127 rozumí též jakákoliv osoba

a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,

b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,

c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo

d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát,

pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

(3) Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v podnikatelských vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

§ 127 Úřední osoba

(1) Úřední osobou je

---

⁵⁵ Neoficiální překlady českých právních předpisů obsažených v této příloze poskytla Česká republika během Fáze hodnocení nebo při předchozích hodnoceních Pracovní skupinou. Sekretariát některá ustanovení vynechal, ale překlady nekontroloval ani neupravoval.

- a) soudce,
- b) státní zástupce,
- c) prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
- d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,
- e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,
- f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,
- g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,
- h) finanční arbitr a jeho zástupce,
- i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,

pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

(2) K trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

(3) Úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace se za podmínek uvedených v odstavcích (1) a (2) považuje za úřední osobu podle trestního zákona, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva nebo pokud se souhlasem orgánů České republiky působí na jejím území; tento souhlas se nevyžaduje, jde-li o úřední osobu mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu, popřípadě obdobného mezinárodního soudního orgánu, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

§ 68 Výměra peněžitého trestu

(1) Peněžitý trest se ukládá v denních sazbách a činí nejméně 20 a nejvíce 730 celých denních sazeb.

(2) Denní sazba činí nejméně 100 Kč a nejvíce 50 000 Kč.

(3) Počet denních sazeb soud určí s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu. Výši jedné denní sazby peněžitého trestu stanoví soud se zřetelem k osobním a majetkovým poměrům pachatele. Přitom vychází zpravidla z čistého příjmu, který pachatel má nebo by mohl mít průměrně za jeden den.

(4) Příjmy pachatele, jeho majetek a výnosy z něj, jakož i jiné podklady pro určení výše denní sazby mohou být stanoveny odhadem soudu.

(5) Soud v rozhodnutí uvede počet a výši denních sazeb. Nelze-li od pachatele podle jeho osobních a majetkových poměrů očekávat, že peněžitý trest ihned zaplatí, může stanovit, že peněžitý trest bude zaplacen v přiměřených měsíčních splátkách; přitom může určit, že výhoda splátek peněžitého trestu odpadá, jestliže pachatel nezaplatí dílčí splátku včas.

(6) Peněžitý trest soud neuloží, je-li zřejmé, že by byl nedobytný.

(7) Zaplacené částky peněžitého trestu připadají státu.

Vybraná ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu (TR)

Vybraná ustanovení o dohodách o vině a trestu

§ 175a

[....]

(6) Dohoda o vině a trestu obsahuje

- a) označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení,
- b) datum a místo jejího sepsání,
- c) popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,
- d) označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,
- e) prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,
- f) v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch (§ 39 odst. 7 trestního zákoníku),
- g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,
- h) ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,
- i) podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

[...].

§ 175b

(1) Došlo-li k sjednání dohody o vině a trestu, státní zástupce podá soudu v rozsahu sjednané dohody návrh na schválení dohody o vině a trestu. Nedošlo-li k dohodě o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení, státní zástupce na tuto skutečnost v návrhu na schválení dohody o vině a trestu soud upozorní.

(2) K návrhu připojí státní zástupce sjednanou dohodu o vině a trestu a další písemnosti, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí.

§ 314q

(1) O návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhoduje soud ve veřejném zasedání. Předseda senátu předvolá k veřejnému zasedání obviněného; o době a místě řízení vyrozumí státního zástupce a obhájce obviněného, jakož i poškozeného. Má-li poškozený zmocněnce, vyrozumí se o veřejném zasedání

jen jeho zmocněnec. Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti obviněného a státního zástupce.

Vybraná ustanovení zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

§ 8 Trestní odpovědnost právnické osoby

(1) Trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný jejím jménem nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, jednal-li tak

- a) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,
- b) ten, kdo u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),
- c) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo
- d) zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c),

jestliže jí ho lze přičítat podle odstavce 2.

(2) Právnické osobě lze přičítat spáchání trestného činu uvedeného v § 7, jestliže byl spáchán

- a) jednáním orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c), nebo
- b) zaměstnancem uvedeným v odstavci 1 písm. d) na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c) anebo proto, že orgány právnické osoby nebo osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřízeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

(3) Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala způsobem uvedeným v odstavcích 1 a 2.

(4) Ustanovení odstavců 1 a 2 se užijí i tehdy, jestliže

- a) k jednání uvedenému v odstavcích 1 a 2 došlo před vznikem právnické osoby,
- b) právnická osoba vznikla, ale soud rozhodl o neplatnosti právnické osoby,
- c) právní úkon, který měl založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, je neplatný nebo neúčinný, nebo
- d) jednající fyzická osoba není za takový trestný čin trestně odpovědná.

(5) Právnická osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.

§ 10 Trestní odpovědnost právního nástupce právnické osoby

(1) Trestní odpovědnost právnické osoby přechází na všechny její právní nástupce.

(2) Přešla-li trestní odpovědnost podle odstavce 1 na více právních nástupců právnické osoby, přihlédne soud při rozhodování o druhu a výměře trestu nebo ochranného opatření i k tomu, v jakém rozsahu na každého z nich přešly výnosy, užítky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu, případně i k tomu, v jakém rozsahu kterýkoli z nich pokračuje v činnosti, v souvislosti s níž byl spáchán trestný čin.

(3) Na ukládání úhrnného, souhrnného a společného trestu právnímu nástupci se obdobně užijí ustanovení trestního zákoníku; nepřichází-li takový postup v úvahu vzhledem k povaze právního nástupnictví nebo z jiných důvodů, soud uloží samostatný trest.

(4) Obdobně podle odstavců 1 až 3 bude soud postupovat v případě, že dojde ke zrušení právnické osoby po pravomocném skončení trestního stíhání.

§ 14 Přiměřenost trestu a ochranného opatření

(1) Při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne soud k povaze a závažnosti trestného činu, k poměrům právnické osoby, včetně její dosavadní činnosti a jejích majetkových poměrů; přitom přihlédne též k tomu, zda právnická osoba vykonává činnost ve veřejném zájmu, která má strategický nebo obtížně nahraditelný význam pro národní hospodářství, obranu nebo bezpečnost. Dále soud přihlédne k působení právnické osoby po činu, zejména k její případné účinné snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí činnost právnické osoby.

(2) Ochranné opatření nelze právnické osobě uložit, není-li přiměřené povaze a závažnosti spáchaného činu, jakož i jejím poměrům.

(3) Při ukládání trestních sankcí soud přihlédne i k důsledkům, které může mít jejich uložení na třetí osoby, zejména přihlédne k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem a věřitelů právnické osoby, jejichž pohledávky vůči trestně odpovědné právnické osobě vznikly v dobré víře a nemají původ nebo nesouvisí s trestným činem právnické osoby.

§ 15 Druhy trestů a ochranných opatření

(1) Za trestné činy spáchané právnickou osobou lze uložit pouze tyto tresty

- a) zrušení právnické osoby,
- b) propadnutí majetku,
- c) peněžitý trest,
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- e) zákaz činnosti,
- f) zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži,
- g) zákaz přijímání dotací a subvencí,
- h) uveřejnění rozsudku.

(2) Za trestné činy spáchané právnickou osobou lze uložit jako ochranné opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Právnické osobě lze uložit tresty a ochranná opatření uvedená v odstavcích 1 a 2 samostatně nebo vedle sebe. Nelze však uložit peněžitý trest vedle propadnutí majetku a trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty vedle zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

§ 17 Propadnutí majetku

(1) Soud může uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li právnickou osobu za zvláště závažný zločin, kterým pro sebe nebo jiného získala nebo se snažila získat majetkový prospěch.

(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit trest propadnutí majetku pouze v případě, že trestní zákoník uložení tohoto trestu za spáchaný zločin dovoluje.

(3) Propadnutí majetku postihuje celý majetek právnické osoby nebo tu jeho část, kterou soud určí.

[...].

§ 18 Peněžitý trest

(1) Soud může uložit právnické osobě peněžitý trest, odsuzuje-li ji za úmyslný trestný čin nebo trestný čin spáchaný z nedbalosti. Uložení peněžitého trestu nesmí být na újmu práv poškozeného.

(2) Denní sazba činí nejméně 1 000 Kč a nejvíce 2 000 000 Kč. Při určení výše denní sazby zohlední soud majetkové poměry právnické osoby.

(3) Ustanovení § 17 odst. 4 se užije obdobně.

§ 21 Zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži

(1) Soud může uložit trest zákazu plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži právnické osobě na jeden rok až dvacet let, dopustila-li se právnická osoba trestného činu v souvislosti s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním, s účastí v zadávacím řízení o veřejných zakázkách, koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži.

(2) Trest zákazu plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži jako trest samostatný může soud uložit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu uložení jiného trestu není třeba.

§ 33a

Státní zástupce a v řízení před soudem soud může při zvážení všech rozhodných skutečností na odůvodněnou žádost České národní banky přerušit trestní stíhání proti právnické osobě, je-li to zapotřebí pro zajištění účinného uplatnění opatření k řešení krize nebo opatření včasného zásahu uloženého podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu.

Vybraná ustanovení z nařízení vlády č. 145/2015 Sb. (15. června 2015), o opatřeních souvisejících s oznamováním podezření ze spáchaní protiprávního jednání ve služebním úřadu [ve veřejném sektoru]

§ 1 Ochrana oznamovatele

Státní zaměstnanec, který oznámí podezření ze spáchaní protiprávního jednání představeným, státním zaměstnancem, jiným zaměstnancem nebo osobou ve služebním poměru podle jiného právního předpisu při výkonu státní služby, práce nebo veřejné funkce nebo v souvislosti s ním podle tohoto nařízení nebo postupem podle jiného právního předpisu, (dále jen „oznamovatel“), a to i anonymně, nesmí být v souvislosti s tímto jednáním postižen, znevýhodněn nebo vystaven nátlaku.

§ 4 Utajení totožnosti oznamovatele

Prošetřovatel utají totožnost oznamovatele, který o to v oznámení požádá. Prošetřovatel postupuje při prošetření tak, aby nedošlo k prozrazení totožnosti takového oznamovatele.

Vybraná ustanovení ze zákona č. 93/2009 Sb., o auditorech

§ 15 Povinnost auditora zachovávat mlčenlivost

(1) Auditor je povinen, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis nestanoví jinak, zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, které nejsou veřejně známy a týkají se účetní jednotky, u které provádí auditorskou činnost, případně o všech skutečnostech, které nejsou veřejně známy a týkají se dalších účetních jednotek, ke kterým má přístup jako auditor skupiny. Tato povinnost se vztahuje i na auditora, který na auditorské zakázce přestal pracovat, na auditora, který má dočasný nebo trvalý zákaz výkonu auditorské činnosti nebo kterému jinak zaniklo oprávnění k výkonu auditorské činnosti, a také na osoby jmenované Komorou nebo Radou, které mají nebo měly přístup k těmto informacím, zaměstnance auditora a partnery, jakož i členy řídicích orgánů auditorských společností.

[...]

(4) Za porušení mlčenlivosti se nepovažuje: [...]

(e) poskytnutí informací příslušným orgánům činným v trestním řízení o skutečnostech svědčících o možném spáchání trestných činů úplatkářství,

[...]

§ 21 Práva a povinnosti auditora

[...]

(5) Zjistí-li auditor při provádění auditorské činnosti v účetní jednotce skutečnosti uvedené v odstavci 3 nebo skutečnosti, o kterých se lze důvodně domnívat, že mohou naplnit skutkovou podstatu hospodářského trestného činu, trestných činů úplatkářství nebo trestných činů proti majetku, je povinen neprodleně písemně informovat řídicí a kontrolní orgán účetní jednotky nebo zastupitelstvo územního samosprávného celku nebo městské části hlavního města Prahy v případě, kdy účetní jednotkou je územní samosprávný celek nebo městská část hlavního města Prahy.

[...].

www.oecd.org/corruption/anti-bribery/

